

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI

PLAN I PROGRAM
POSLIJEDIPLOMSKOG UMJETNIČKOG USAVRŠAVANJA

PODRUČJE UMJETNOSTI
POLJE LIKOVNIH UMJETNOSTI

GRANA
GRAFIKA

autor programa: redoviti profesor Frane Paro

AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI

PROGRAM POSLIJEDIPLOMSKOG DOKTORSKOG UMJETNIČKOG STUDIJA

GRAFIKA

UVOD

Morfološka mnogoslojnost suvremenog grafičkog umjetničkog djela, njegova izražajna bogatstva ali i tehnološka složenost realizacije, te dinamična istraživalačka komponenta u suvremenoj grafičkoj umjetnosti, teško su ostvarivi u programskim okvirima dodiplomskog studija grafike.

Ukidanjem magistarskog studija grafike, takozvane Grafičke specijalke (1963. – 1973.), mnoge generacije diplomiranih studenata Akademije likovnih umjetnosti svoju želju za daljnjim stručnim usavršavanjem mogle su ispuniti samo u inozemstvu. Više od tri desetljeća redovitim je studentima grafike bilo uskraćeno iskustvo ugledanja iz najneposrednije blizine u entuzijazam, imaginaciju i težnju prema izvrsnosti njihovih likovno nešto zrelijih kolega. Vrlo poticajno pedagoško sredstvo – duh natjecanja među najboljima – nije moglo biti simulirano u četverogodišnjem studiju.

Grafički odsjek Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu organizacijom poslijediplomskog studija grafike najistaknutijim studentima i studentima koji su diplomirali na istovrsnim ili srodnim institucijama u zemlji i svijetu, pruža mogućnost proširivanja i produbljivanja znanja i iskustava u umjetničkom grafičkom stvaralaštvu.

Bogata grafička tradicija, pedagoško i stvaralačko iskustvo nastavnika, te izvrsna oprema grafičkih radionica mogu odgovoriti mnogim izazovima suvremenog grafičkog stvaralaštva.

Grafička likovna djela poslijediplomanata neće biti samo dokaz darovitosti mladih stvaralaca – ona će se logično ugrađivati u kontinuitet hrvatske grafičke umjetnosti. Takvim svojim dosezima poslijediplomski umjetnički studij grafike otvara Akademiju prema matici umjetničkog života u zemlji i prema ravnopravnoj razmjeni sa srodnim ustanovama u svijetu.

Stručno – teorijskom naobrazbom grafičari - doktori umjetnosti bit će kvalificirani studiozno komentirati, analizirati i promovirati sve oblike i kvalitete grafičkog stvaralaštva prošlosti i sadašnjosti. Upravo iz njihovih redova regrutirat će se budući nastavnici – nastavljači kvalitete i kontinuiteta vrhunske naobrazbe u grafičkoj umjetnosti na Akademiji u Zagrebu.

NAZIV STUDIJA: GRAFIKA; PODRUČJE: umjetnost; POLJE: likovna umjetnost; GRANA:
Grafika

NOSITELJ STUDIJA Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti

INSTITUCIJSKA STRATEGIJA RAZVOJA Doktorskim poslijediplomskim programom Akademija na najvišoj razini razvija istraživačku paradigmu umjetničke prakse i umjetničkog znanja. Aktivno promovira istraživačko okruženje i stvara preduvjet za intenzivnije stvaranje novih znanja i snažnije utjecaje na kulturu i razvoj društvenog konteksta. Povezuje se s inozemnim srodnim programima razmjenom ideja, nastavnika i studenata, a gdje bude moguće i participacijom u kolaborativnim programima umjetničkog istraživanja. Planira obnovu kvalitete svojeg nastavnog kadra u prvom i drugom ciklusu studija, te studija, te stvaranje profila likovnih umjetnika-istraživača koji će se uspješno uključiti u društvene projekte umjetničkog odgoja i proizvodnje kulture u širem smislu.

INOVATIVNOST DOKTORSKOG PROGRAMA U najvećoj mogućoj mjeri program podržava stvaralački imperativ, znatiželju i otvorenost studenata prema eksperimentu, kreativni rad koji se izvodi na sustavnoj osnovi radi uvećanja ukupne količine znanja o kulturi općenito, a o kulturi «slike-grafike» posebno, te uporabu tog istog znanja za razvoj novih aplikacija.

UVJETI UPISA NA STUDIJ

1. Završen diplomski studij (ovjerena kopija diplome)
2. potvrda o prosječnoj ocjeni diplomskog studija
3. fotografije ili slajdovi likovnih ostvarenja
4. mapa originalnih grafičkih ostvarenja
5. dvije pisane preporuke profesora struke
6. uvjerenje o znanju jednog svjetskog jezika
7. dokumentirano sudjelovanje na grafičkim izložbama
8. mapa (portfolio) originalnih crtačkih predložaka – umjetničkog projekta s okvirnim opisom
9. opis obuhvaća: autorski stav i cilj (ishod) planiranog rada: naznaku umjetničke paradigme – teze; opis zamišljenih multimedijjskih istraživanja (istraživačkih međukoraka), oblik i obuhvat umjetničkog rada i njegove prezentacije

KRITERIJI I POSTUPCI ODABIRA POLAZNIKA

Polaznici se odabiru javnim natječajem prema postavljenim uvjetima. Za ocjenu samostalnog grafičkog stvaralaštva kandidata i procjenu istraživačko-eksperimentalnih potencijala kandidata presudna je:

Kvaliteta priložene dokumentacije

Inovativnost predloženog istraživačkog projekta

Intervju s voditeljem (i mentorom) grafičkog doktorskog studija.

Odluku o izboru kandidata donosi Vijeće poslijediplomskog studija na prijedlog voditelja.

KOMPETENCIJE KOJE SE STJEČU ZAVRŠETKOM STUDIJA

Duboko i sustavno razumijevanje umjetničkog područja.

Obuhvatno znanje i razumijevanje nacionalnog i internacionalnog konteksta aktivnosti i ishoda (rezultata) na koji se proteže vlastiti rad.

Sposobnost da se originalni uvidi integriraju u likovno djelo, teoriju i poučavanje.

Sposobnost da se zacrtaju, uvedu i prilagode pravi istraživački procesi sa umjetničkim i znanstvenim integritetom.

Osposobljenost za kritičku analizu, evaluaciju i sintezu vlastitih i tuđih novih i kompleksnih ideja, umjetničkih koncepata i procesa.

Sposobnost da se u području svoje ekspertnosti može raspravljati sa svojim kolegama, sa širom znanstvenom i umjetničkom zajednicom.

Sposobnost jasnog i primjerenog pisanja i predstavljanja umjetničkog ishoda za ciljanu publiku.

- Ustrojstvo i način izvedbe studija

Poslijediplomski studij ustrojen je i izvodi se kao redoviti studij (u zimskom i ljetnom semestru) tijekom 30 tjedana, po nastavnom planu i programu koji donosi Akademijsko vijeće na prijedlog Vijeća poslijediplomskog studija.

Prema prijedlogu mentora i polaznika studija Vijeće poslijediplomskog studija utvrđuje individualni program doktorskog umjetničkog studija za svakog upisanog studenta.

Nakon prva dva semestra, u kojima se uz praktični likovni rad izvodi organizirana nastava, slijedi priprema i izrada završnog likovnog poslijediplomskog rada/radova, uz ispunjavanje drugih studijskih obveza.

Akademija po potrebi može nastavni plan kreirati u suradnji s drugim akademijama i fakultetima, te srodnim inozemnim institucijama.

Program studija izvodi se u obliku atelijerskog rada, (likovno istraživanje i eksperiment) konzultacija, predavanja, seminarskog rada, terenskih istraživanja, istraživanja i proučavanja literature i vježbi u stvarnim ili simuliranim uvjetima (modelima).

- Usporedivost studija sa srodnim nastavnim programima u inozemstvu

Plan i program poslijediplomskog studija po koncepciji i predmetima usporediv je s nizom inozemnih studija: Vysoka Škola Umelecko Prumyslova, VŠUP, Prag; Akademija za likovno umetnost, Ljubljana; Hungarian University of Craft and Design, Budimpešta; Akademia Sztuck Pięknych, Krakow; Akademie der Bildenden Kuenste, Muenchen; Kunstakademie Duesseldorf.

Trajanje studija

Studij traje tri godine (6 semestara).

- Stručni naziv

Ispunjenjem svih propisanih uvjeta i javnom obranom doktorskog rada stječe se akademski stupanj doktora umjetnosti (dr. art.).

- Uvjeti upisa na višu godinu

Za upis u drugu godinu studija student mora odslušati sve predmete i ispuniti sve obveze predviđene Pravilnikom o poslijediplomskom ispitu. Do upisa u drugu godinu studija potrebno je polaganjem ispita ostvariti 60 bodova.

Završnu verziju doktorskog rada (ili izložbe) student može predati (prijaviti) tek kad je položio sve propisane ispite i ispunio programom predviđene obveze tijekom studija (seminari, referati, izlagačka djelatnost) i time ostvario predviđeni broj bodova (60).

Student pristupa obrani završnog rada nakon što je mentor prihvatio rad (izložbu) i o tome pismeno obavijestio Vijeće poslijediplomskog studija.

Maksimalna duljina razdoblja studiranja, od početka do završetka studija, je četiri godine.

- Bodovanje i koncepcija studija

Sukladno Europskom sustavu prijenosa bodova (ECTS), studij je organiziran u tri bodovne skupine: I. bodovna skupina – GLAVNI UMJETNIČKI PREDMET, II. bodovna skupina – ORGANIZIRANA PREDMETNA NASTAVA, III. bodovna skupina – IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI (tablica 1).

Polazeći od načela da umjetničko usavršavanje (istraživanje) nije moguće samo putem organizirane nastave, bodovi u trećoj bodovnoj skupini ostvaruju se na temelju dokazane samostalne umjetničke djelatnosti: izložbe (samostalne i grupne), izdanja grafičkih mapa, ili srodnih projekata, sudjelovanje u grupnim (kolaborativnim) grafičkim ili multidisciplinarnim likovnim projektima, objavljivanje stručnih članaka i ekspertiza i multimedijskog stvaralaštva, tehnologiju umjetničkih postupaka i slično.

Tablica 1.

Bodovanje aktivnosti u trećoj bodovnoj skupini

Samostalna izložba	10 bodova
Grafička mapa	10
Bijenalna ili trijenalna grafička manifestacija	6
Grupna izložba	4
Samostalna izložba u inozemstvu	15
Grupna izložba u inozemstvu	10
Sudjelovanje u timskom projektu	5
Objavljeni članci u stručnim časopisima i periodici	0 - 5
Sudjelovanje na međunarodnim kongresima	4
Nagrade	0 -10

U drugoj godini studija obveza je ostvariti 20 bodova iz treće bodovne skupine.

OKVIRNI PROGRAM POSLIJEDIPLOMSKOG DOKTORSKOG STUDIJA

Svrha je poslijediplomskog umjetničkog studija grafike produbljanje senzibiliteta i znanja; učvršćenje stvaralačke osobnosti; istraživanje osobnog likovnog govora; razvijanje sposobnosti da se identificiraju i kontekstualiziraju. Aktualna dinamička pitanja u području vlastita istraživanja tako da se mogu otvoriti nova pitanja, novi ciljevi i nastojanja; razvijanje svjesnosti o standardima izvrsnosti u vlastitom području i njihovo poštovanje; razvijanje sposobnosti razlikovanja vrijednih i relevantnih istraživanja u praktičnoj, teorijskoj i u kreativnoj sferi; stvaranje novih znanja o suvremenoj umjetnosti.

Cilj je studija da se originalnim istraživanjem i ispitivanjem šire granice znanja i umjetničkog razumijevanja stvaranjem autentičnih djela od kojih će neka zaslužiti nacionalno i internacionalno priznanje i širenje kanalima primjerenim likovnoj umjetnosti; stvaranje samosvjesnog umjetnika-eksperta, koji će unutar akademskog i

profesionalnog konteksta biti sposoban igrati proaktivnu ulogu u napredovanju umjetničkog razumijevanja u društvu zasnovanog na znanju.

Područje poslijediplomskog umjetničkog studija grafike nisu određena okvirima izražajnih mogućnosti grafičkog medija. Grafika je u najboljem smislu pogodna za eksperimentiranje i multidisciplinarno istraživanje vizualne sintakse i interferiranje svih razina relevantnih praksi, diskursa i konteksta. Grafika je pogodna za izvrsno dokumentirano pružanje uvida u razvoj imaginativnih, inovativnih, misaonih i radnih procesa, te za njihovu konačnu kritičku analizu.

Područja poslijediplomskog umjetničkog studija grafike određena su okvirima izražajnih mogućnosti svih grafičkih tehnika za koje polaznik studija ima uvjete, odnosno za koje je Akademija adekvatno opremljena; riječ je o svim tehnikama u kojima je temeljna pretpostavka rukom rađena matrica. To su: visoki tisak, duboki tisak, plošni tisak i protisni tisak, te mogući postupci njihove integracije u jedinstveno umjetničko djelo.

POPIS OBVEZNIH I IZBORNIH PREDMETA
doktorski studij

Obvezni predmeti	nastavnici	semestri				semestri				semestri		
		I.	II.	ECTS		III.	IV.	ECTS		V.	VI.	ECTS
Glavi umjetnički predmet: GRAFIKA	Mentori: red. prof. Frane Paro red. prof. Dubravka Babić red. prof. Antun Bičanić red. prof. Ivica Šiško izv.prof. Nevenka Arbanas	sati		I.	II.	sati		III.	IV.	sati		V. i VI.
		120	120	21	21	120	120	11	11	160	160	60
Tehnologija boja	Berislav Marković, dr.sc. Marko Markuš, dipl. ing.	15	15	3	3							
Konzervacija i restauracija papira	Mato Kukuljica, dr.sc. dr. sc. Tatjana Mušnjak	15	15	3	3							
Teorija suvremene likovne umjetnosti	izv. prof. Marcel Bačić	15	15	3	3							
Umjetnička i funkcionalna uloga grafike od 16. do 21. st.	izv.prof.dr.sc. Ive Šimat-Banov mr. sc. Margarita Šimat					15	15	3	3			
UKUPNO		165	165	30	30			14	14			
Izborni predmeti	nastavnici	sati		ECTS		sati		ECTS		sati		ECTS
Vizualne komunikacije	grupa predavača					15	15	3	3			
Kulturna antropologija	dr. sc. Vera Turković					15	15	3	3			
Filozofska antropologija	dr. sc. Hotimir Burger					15	15	3	3			
Suvremena estetika	dr. sc. Vera Turković					15	15	3	3			
Menadžment u kulturi	doc. Andrea Pavetić					12	12	2	2			
Dokumentacija i zaštita grafičkog djela	dr.sc. Žarka Vujić mr.sc. Mikica Maštrović					12	12	2	2			
UKUPNO						219	219	6	6			
Izvanastavne aktivnosti		I. god. - nije obvezno moguće 20 ECTS				II. god. obvezno 20 ECTS				III. god. - nije obvezno moguće 20 ECTS		
UKUPNO: I., II. i III. bodovna skupina		60 ECTS				60 ECTS				60 ECTS		

Napomena 1:

Od izbornih predmeta student je dužan odabrati najmanje dva predmeta (12 ECTS). Izvan nastavne aktivnosti nisu obvezne u I. i III. godini programa, ali su dobro došle. Programirane su na 20 ECTS-a u II. godini (npr. dvije samostalne izložbe).

Moguća je akumulacija bodova tijekom I. i III. godine kojom se premašuje maksimum od planiranih 180 bodova tijekom studija.

Napomena 2:

Obzirom da predmete unutar skupine obveznih i nekih izbornih predmeta upisuje manji broj studenata, nastava se organizira istovremeno za oba programa poslijediplomskog usavršavanja (specijalističkog i doktorskog) kao kombinacija predavanja i konzultativno-seminarskog rada.

Dodatak napomeni:

Polaznici doktorskog studija grafike mogu, prema vlastitom interesu, upisivati i kolegije iz programa kiparstva i slikarstva koji će kvalitetno dopunjavati i istraživački njihov istraživački cilj.

Tijekom I. godine studija student mora ostvariti iz prve i druge bodovne skupine 60 bodova. Tijekom II. godine studija student mora ostvariti iz prve i druge bodovne skupine 40 bodova, a iz treće bodovne skupine, 20 bodova.

Tijekom III. godine studija student je dužan iz prve bodovne skupine sakupiti 60 bodova.

II. 3. 3. Obvezatne i izborne aktivnosti: Studij je organiziran u tri bodovne skupine

I. bodovna skupina - glavni umjetnički predmet uz dodatak obvezne teoretske nastave

II. bodovna skupina - organizirana predmetna nastava (izborna)

III. bodovna skupina - izvannastavne aktivnosti

U III. bodovnoj skupini bodovi se stječu dokazanom samostalnom djelatnošću.

- samostalna izložba – do 12 bodova
- sudjelovanje na žiriranoj izložbi, domaćoj ili inozemnoj - 6 bodova
- sudjelovanje na javnim natjecanjima - 6 bodova
- realizacija rada u javnom prostoru – 6 do 12 bodova
- nagrade - 6 bodova
- objavljeni članci u stručnim časopisima i javnim glasilima - 6 bodova

- Opis programa

SAŽECI JEZGRENOG UMJETNIČKOG PREDMETA GRAFIKA

1. Područje VISOKI TISAK

Drvorez; Gravura u drvu (bijela i faksimilna metoda); Gravura u plastici ili mekom metalu; Schrotschnitte; Punciranje i Opus mallei; Japanski drvorez; Visoka jetkanica radiranjem ili aquatintom; Jetkanica pretiska; Object trouvé; Postupci destrukcije i rekompozicije matrice; Cliché perdue; Frotiranje reljefa; Tamponiranje matrice; Kloazonirani drvorez; Tisak maskama i šablonama; Offsetting s matrice na matricu; Offsetting s matrice na papir; Inverzija dubokotisne matrice u visokotisnu; Glifografija; Gipsorez; Klišografija;

Staklopis (Cliché-verre); Tehnika Williama Blakea; Kolografija; Integrativne metode (montaža principa).

2. Područje DUBOKI TISAK

Bakropis; Suha igla; Aquatinta; Mezzotinta (njihalicom, karborundumom, aquatintom); Vernis mou; Bakrorez; Open-bite; Gravura punciranjem; Fotosenzibilan asfalt; Kolografija; Termička obrada; Hladno tlačenje; Hayterova metoda; Galvanostegija; Reservage; Aplikacija litografskog principa; Pretisak folijama; Pretisak s oslojenih papira; Pretisak s visokotisne matrice (direktno s valjkom i indirektno s otiska); Integrativne metode.

3. Područje PLOŠNI TISAK

Senefelderovi litografski postupci: kreda, pero, kist, prskanje; Tehnika struganja (mezzotinta na kamenu); Seifen-tehnika; Iris; Pretisak (Umdruck) originalnog crteža; Pretisak s druge matrice; Reservage; Reservage naslojavanjem i blokiranjem; Kontriranje; Litogravura; Kromolitografija; Laviranje; Monotipni pretisak; Kolaž; Materialdruck.

4. Područje PROTISNI TISAK

Svi postupci ručne izrade sitotiskarskih šablona; Svi fotomehanički postupci pripreme pozitivnih i negativnih šablona; Integrativne metode.

5. Područje ELEKTRONSKA I DIGITALNA SLIKA

Multidisciplinarno istraživanje; multimedijalno interferiranje statične i pokretne slike; dvodimenzionalni izlaz – video

Navedeni pregled grafičkih područja i postupaka ilustrira širinu i bogatstvo repertoara « alata » za istinski multidisciplinarno umjetničko istraživanje. Na studij se dolazi s dokumentiranom izvrsnošću, pa je studentu potpuno otvoreno polje istraživačke slobode. Bez obzira na odabrane alate, tehnike i oblike prezentacije krajnjeg ishoda umjetničkog istraživanja, u središtu je interesa razvijanje inovativnosti u radnom procesu i multidisciplinarnosti pri stvaranju novih znanja.

ORGANIZIRANA PREDMETNA NASTAVA

TEHNOLOGIJA 1 – PAPIR

Pisaće podloge (opne, membrane) prije izuma papira; Izum T'sai Luna; Zahtjevi i utjecaj kaligrafije na svojstva papira; Zahtjevi i utjecaj tehnike štampanja na svojstva papira; Orijeentalna umjetnost izrade papira; Umjetnost izrade papira na Zapadu; Temeljni papiričarski alati i oprema; Maceracija biljnih sirovina (lan, konoplja, esparto, sirak, slama, pamuk); Punila i bojila; Papir kao nosilac likovne poruke – papir kao likovni medij; Papir – autorsko djelo – bibliofilija; Vodeni znak – identitet; Zaštita, čišćenje i konzervacija papira – restauratorske metode.

TEHNOLOGIJA 2 – BOJA

Povijest bojila i veziva; Sušiva ulja i njihovi firnisi; Tipografski firnisi; Bakrotiskarski firnisi; Litografski firnisi; Pigmenti u tiskarskoj praksi; Crnila; Metode izrade šarenih boja; Metode izrade crnih boja; Uzroci i posljedice loše boje; Nepigmentne boje; Emulzije, lakovi, sušila, punila; Organska i anorganska bojila; Japanske vodene boje; Zlato i srebro i drugi metali; Aditivi i supstitucije u suvremenoj industriji tiskarskih boja.

TEORIJA SUVREMENE LIKOVNE UMJETNOSTI

UMJETNIČKA I FUNKCIONALNA ULOGA GRAFIKE OD 16. DO 21. ST.

VIZUALNE KOMUNIKACIJE

(Zbog činjenice da vizualne komunikacije pokrivaju vrlo široko područje razmatranja fenomena stvaralaštva i života, vrlo su različiti teorijski pristupi tim fenomenima. Stoga se predmet predaje kao multidisciplinarna otvorena ciklička forma u kojoj više predavača - svaki u svojoj znanstvenoj specijalnosti - izlaže povijesna i suvremena istraživanja i spoznaje.)

KULTURNA ANTROPOLOGIJA

SUVREMENA ESTETIKA

DOKUMENTACIJA I ZAŠTITA GRAFIČKOG DJELA

STRUKTURA I ORGANIZACIJA NASTAVE

- Nastava

Nastavne se obveze studenata sastoje iz predmeta grafičke struke (*Grafika od 1. do 4. – Visoki tisak, Duboki tisak, Plošni tisak, Protisni tisak te Tehnologija boja i Tehnologija papira*) te obveznih i izbornih predmeta likovne teorije. Obvezan je izbor najmanje dva predmeta iz grupe izbornih predmeta. Poslijediplomski rad izvodi se u grafičkim radionicama, a nastava se izvodi putem predavanja, seminara, vježbi i konzultacija, što se utvrđuje Nastavnim planom.

Nastavni plan (popis predmeta i njihovih nositelja) za svakog studenta donosi Vijeće poslijediplomskog studija prema prijedlogu voditelja studija, mentora umjetničke prakse i mentora umjetničke teorije.

Osim studija individualno komponiranog programa jezgrenog umjetničkog područja, tehnologije i izbornih predmeta, student je dužan aktivno sudjelovati (samostalno ili kolektivno) na izložbama grafičke umjetnosti u zemlji i svijetu (vidi tablicu 1).

- Mentori

Svakom studentu poslijediplomskog doktorskog studija Vijeće poslijediplomskog studija imenuje (na prijedlog studenta) mentora iz redova nastavnika poslijediplomskog studija.

Mentor umjetničke prakse (u zvanju izvanrednog ili redovitog profesora) u pravilu se određuje (bira) iz redova profesora na Akademiji, dok mentor umjetničke teorije može biti i pozvani stručnjak s nekog drugog fakulteta.

U definiranju hipoteze, područja istraživanja i radnih procesa relevantnih za studentski umjetnički projekt sudjeluje mentor umjetničke prakse, a u superviziji ishoda planiranih koraka istraživačkih prijedloga, dokumentiranja i sumiranja rezultata sudjeluje tročlani tim supervizora u kojem nije mentor grafičke umjetničke prakse.

- **Certifikat o apsolviranom dijelu doktorskog studijskog programa**

Student koji prijavi privremeni ili trajni prekid studija može dobiti certifikat o položenim ispitima i postignutim ECTS bodovima kao dijelu cjeloživotnog obrazovanja.

U slučaju nastavka studija mentor i voditelj studija sa studentom potvrđuju sinopsis izrade doktorskog rada – program odobren pri upisu na poslijediplomski studij – ili utvrđuju novi, uzimajući u obzir umjetničku djelatnost polaznika studija ostvarenu u razdoblju prekida studija.

Pravo na nastavak studija ostvaruje se ispunjavanjem svih do prekida studija važećih programskih obveza.

- **Završni rad**

Završni je rad izrađen prema individualnom programu koji su tijekom prve godine zajedno sastavili student i dodijeljeni mu mentor.

Završni doktorski rad je ishod umjetničkog istraživanja iznesen (predočen) u dvije paralelne forme: umjetnički proizvod (likovno djelo, cjelovita likovna zamisao) i pisani element. Pisani element može biti kritičko/reflektivni komentar djela potkrijepljen iscrpnom dokumentacijom ili pak analiza i sinteza neke pojave i ostvarenja u kontekstu srodnih istraživačkih i umjetničkih ishoda u suvremenoj umjetnosti općenito.

(Završni se rad prijavljuje mentoru, odnosno povjerenstvu za ocjenu i obranu završnog rada samo ukoliko je student polaganjem ispita prikupio najmanje 120 ECTS bodova).

Završni se umjetnički rad predstavlja samostalnom izložbom. Suglasnost mentora s radom i predloženom prezentacijom i pismeno izvješće mentora Vijeću poslijediplomskog studija pozitivna je mentorova ocjena završnog rada. Ta je ocjena uvjet za obranu pisane radnje.

- **Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada**

Vijeće poslijediplomskog studija imenuje povjerenstvo za ocjenu i obranu cjelovitog završnog doktorskog rada (umjetnička i pisana komponenta). Povjerenstvo za ocjenu rada je, najčešće, već prije imenovani tročlani tim supervizora koji su pratili i dokumentirali razvoj projektirane strategije, odnosno istraživački progres.

Povjerenstvo utvrđuje da je završni rad originalno umjetničko djelo u području likovne discipline, te u kojoj je mjeri pisani element izvorni doprinos novom znanju u suvremenoj umjetnosti.

Akademijsko vijeće obrazlaže ocjenu završnog rada i predlaže njeno prihvatanje nakon čega se isti rad prosljeđuje Sveučilištu u Zagrebu na obranu.

- **Uvjeti izvođenja studija**

MJESTA IZVOĐENJA STUDIJSKOG PROGRAMA Akademija likovnih umjetnosti u Zagrebu, Središnji laboratorij za zaštitu i konzervaciju i restauraciju Hrvatskog državnog arhiva; Grafička zbirka Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Istraživački laboratorij Tvornice grafičkih boja

«Chromos» u Samoboru.

PODACI O PROSTORU I OPREMI Četiri grafičke studijske radionice na Akademiji svojom specijalnom tehničkom opremom trenutno su najkvalitetnije u zemlji i u potpunosti opslužuju praktičnu nastavu svih specijalnosti predmeta *Grafika*.

Informatička radionica Grafičkog odsjeka, informatički studij Odsjeka za animaciju i multimedijску umjetnost. (Na 300 studenata upisanih na sva tri ciklusa ALU raspolaže s 47 računala s adekvatnom opremom koja su isključivo u službi studenata).

Knjižnica Akademije s fondom od 10000 naslova specijalizirane literature i redovitom pretplatom na domaće i strane časopise (samo strani s preko 16 naslova) s područja likovnih umjetnosti, povijesti umjetnosti, filozofije, arhitekture, estetike; videoteka i filmoteka.

Grafička zbirka studentskih radova i diplomskih radova.

Otvoren je pristup internetu i bazama podataka nacionalnih biblioteka i znanstvenih instituta za sve studente.

POPIS UMJETNIČKIH I RAZVOJNIH PROJEKATA NA KOJIMA SE TEMELJI DOKTORSKI PROGRAM Doktorski program poslijediplomskog umjetničkog studija temelji se na recentnom umjetničkom stvaralaštvu i neprocjenjivom iskustvu grafičkih umjetnika koji su na Akademiji zaposleni u umjetničkom nastavnom zvanju kao izvanredni i redoviti profesori.

INSTITUCIJSKO RUKOVOĐENJE PROGRAMOM Uz Vijeće poslijediplomskog studija, programom rukovodi Vijeće akademije, dekan i tajništvo.

IMENA NASTAVNIKA I SURADNIKA

Voditelj studija: red. prof. Frane Paro

Mentori grafike: izv.prof. Nevenka Arbanas, red. prof. Dubravka

Babić,

red. prof. Antun Bičanić, red. prof. Frane Paro, red. prof. Ivica Šiško.
Nastavnici: izv. prof. Marcel Bačić, izv. prof. Vera Turković, mr. sc. Tatjana Mušnjak, Marko Markuš, dipl. ing., mr. sc. Margarita Šimat, mr. sc. Mikica Maštrović, red. prof. Hotimir Burger, v. as. Andrea Pavetić.

Suradnici: Neven Šimić, Ivo Vrtarić

OPTIMALAN BROJ STUDENATA Obzirom na prostor, opremu i broj nastavnika – potencijalnih mentora umjetničkih doktorskih tema - u jednu nastavnu godinu moguće je upisati 4 studenta.

PROCJENA TROŠKOVA IZVEDBE PROGRAMA I TROŠAK STUDIJA PO STUDENTU

Visina školarine bit će određena po zaključenju liste prihoda, tj. zatvaranju financijske konstrukcije.

Procijenjeni trošak iznosi 60.000,00 kuna po studentu.

FINANCIRANJE DOKTORSKOG PROGRAMA Troškovi specijalističkog i doktorskog programa

pokrivaju se iz sljedećih izvora:

a/ iz proračuna Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, ako se studenti izabiru u svojstvu umjetničkog suradnika ili nekog drugog suradničkog zvanja;

b/ iz proračunskih sredstava Ministarstva kulture predviđenih za potporu mladih nadarenih stvaralaca;

c/ iz vlastitih sredstava Akademije;

d/ iz raznih nacionalnih, međunarodnih ili privatnih zaklada;

e/ iz vlastitih izvora studenta.

KVALITETA DOKTORSKOG PROGRAMA Svi nastavnici koji izvode poslijediplomski studij sudjeluju pri definiranju konkretnog individualnog programa studenta te pri izboru teme doktorskog rada.

Vijeće poslijediplomskog studija prati studij i vodi dokumentaciju o njegovoj izvedbi, te povremeno ocjenjuje uspješnost i rezultate i o tome obavještava Akademijsko vijeće.

Uspješnost studija procjenjuje se prema dinamici i kvaliteti javnih nastupa studenata (samostalne i grupne izložbe, objavljeni radovi, izvješća i drugi oblici sudjelovanja u kulturnom i umjetničkom životu).

Uspješnost i kvaliteta nastave provjeravaju se redovitom anketom svih upisanih studenata.

HODOGRAM PROLAZA KROZ POSLIJEDIPLOMSKI STUDIJ GRAFIKE

U V J E T I P R O L A Z A K R O Z S T U D I J

POSLIJEDIPLOMSKI PROGRAM	NASTAVA Prva i druga bodovna skupina	IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI Treća bodovna skupina	ZAVRŠETAK STUDIJA
DOKTORSKI STUDIJ	I. GODINA 60 boda – prva bodovna skupina II. GODINA 60 bodova iz I., II. i III. bodovne skupine	I. GODINA nisu obvezne (0 bodova) moguće: 20 ECTS II. GODINA 20 bodova III. GODINA nisu obvezne, ali je moguće 20 ECTS-a	Obranjen doktorski rad samostalna izložba, grafička mapa
DOKTORSKI STUDIJ NAKON ZAVRŠENOG SPECIJALISTIČKOG STUDIJA	Za završeni specijalistički studij priznaje se od 10 do 40 bodova, dok 50 (ili 20) bodova treba osvojiti iz prve i/ili druge bodovne skupine.	II. GODINA 20 bodova	

Predmet	KONZERVACIJA I RESTAURACIJA PAPIRA		
		Doktorski studij ✓	
Studij	GRAFIKA	godina studija: 1.	
Nositelj predmeta	dr.sc. Mato Kukuljica		
Izvoditelj predmeta	mr. sc. Tatjana Mušnjak		
Ustanova nositelja	Filozofski fakultet Zagreb		
Status predmeta	Obvezni ✓	izborni	

Sadržaj predmeta

Definicija papira. Povijest izrade papira. Papir ručne izrade. Suvremena proizvodnja papira. Orijentalni i zapadnjački papiri. Tehnologija proizvodnje papira. Sirovine za proizvodnju papira. Sastav papira. Trajnost i kakvoća papira. Vrste papira. Standardi na području proizvodnje papira. Uzroci oštećivanja umjetnina na papiru. Uvjeti čuvanja. Izlaganje umjetnina na papiru. Uokvirivanje.

Vježbe:

Ručna izrada papira. Pokusi s miješanjem različitih vlakana i izrada otisaka na izrađenom papiru. Obilazak većih grafičkih zbirki.

ECTS bodovi:	3			
Broj sati	predavanja: 12	seminari:	vježbe: 3	ukupno: 15
Oblik rada	samostalni zadatak	seminar	konzultacije	demonstracije

Obvezna literatura

Hunter, Dard: *Papermaking. The History & Technique of an Ancient Craft*, New York, 1967.
 Florian, M.L.E. et al.: *The Conservation of Artifacts Made from Plant Materials*, GCI, 1992.
 Bunsho Jagaku: *Papermaking by Hand in Japan*, Tokyo, Meiji-sho, 1959.
 Plenderleith, H.J.: *Conservation of Prints, Drawings and Manuscripts*, London, Oxford university Press, 1937.
IFLA - načela za skrb i rukovanje knjižničnom građom, sastavio i uredio Edward P. Adcock s Marie-Thérèsom Varlamoff i Virginiom Kremp, Zagreb, Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003.
 Čorlukić, F. *Tehnologija papira*, Zagreb, 1987.

Preporučena literatura:

Labarre, E.J.: *Dictionary of Paper and Papermaking*, Amsterdam, 1947.
 Bockwitz, H.H.: *Zur Kulturgeschichte des Papiers*, Stettin, 1935.
 Febvre, Lucien et Martin, Henry Jean: *La Nascita del Libro*, Torino, Einaudi, 1977.
 Renker, A.: *Das Buch vom Papier*, 4. Auflage, Wiesbaden, 1951.
 Basanoff, Anne: *Itinerario della carta dall' Oriente all' Occidente e sua diffusione in Europa*, Milano, Il Polifilio, 1965.
 Overton, J.: *A Bibliography of Paper-making*, Cambridge University Press for National Book League, 1955.
 Weber, H.: *Herausgegeben. Bestandserhaltung. Herausforderung und Chancen*, Stuttgart, 1997.
 Oddos, J.P.: *La Conservation. Principes et réalités*, Paris, 1995.

Kvalifikacijski radovi

- Mušnjak, T., *Zaštita, čuvanje i mogućnosti restauriranja nacrti na paus-papiru*, // Arhivski vjesnik 21/22 (1978/1979.), str. 345-356.
- Mušnjak, T., *Mjerila na starim zemljopisnim kartama*, // Arhivski vjesnik 25 (1982.), str. 47-64.
- Mušnjak, T., *Restauriranje globusa*, // Arhivski vjesnik 28 (1985.), str. 177-183.
- Mušnjak, T., *Zaštita arhivske građe u ratnim uvjetima*, // Upute za zaštitu pokretne kulturne baštine u muzejima i galerijama, MDC. Zagreb, 1991., str. 27-31.
- Mušnjak, T., *Fizička zaštita arhivske građe*, // Arhivistika za djelatnike u pismohranama, Arhiv Hrvatske. Zagreb, 1992., str. 53-65.
- Mušnjak, T., *Konzerviranje i restauriranje plakata i nacrti utvrda Pule iz fonda Carska i kraljevska inženjerijska uprava u Puli*, // Hrvatske obalne utvrde u 19. i 20 stoljeću : Povijesni arhiv Split. Split, 1993., str. 75-84.
- Mušnjak, T., *Vlaga kao uzročnik oštećenja arhivske građe*, // Sodobni arhivi 16 (1994.), str. 33-39.
- Mušnjak, T., *40 godina konzervacije i restauracije u Hrvatskom državnom arhivu*, // Arhivski vjesnik 38 (1995.), str. 197-215.
- Modrušan, M., Mušnjak, T., *Mögliche Krankheitsursachen in Archiven*, // Atlanti 6(1995.), str. 44-47.
- Mušnjak, T., *Bibliography on Disaster Prevention (Croatia)*, Zagreb, prosinac 1993., str. 1-5. Objavljeno i u Archivum: The ICA Committee on disaster Preventio (ICA/P-DP), *Disaster Prevention: Facing up to Risks*, Archivum, vol. XLII (1996.), str. 289-296.
- Mušnjak, T., *Školovanje stručnjaka na području konzerviranja i restauriranja pisane baštine*, // Arhivski vjesnik 40(1997.), str. 63-69.
- Mušnjak, T., *Utjecaj zagađenog zraka na pisanu baštinu*, // Sodobni arhivi 19(1997.), str. 95-98.
- Mušnjak, T., *Mikrobiološka oštećenja pisane baštine*, // Mikrobiološka destrukcija spomenika kulture. Zbornik radova sa seminara : Hrvatski restauratorski zavod. Zagreb, 2000. str. 20-27.
- Mušnjak, T., *Konzerviranje i restauriranje knjižničnog i arhivskog gradiva Franjevačkog samostana iz Kloštar Ivanića*, // Zbornik : Franjevački samostan Kloštar Ivanić, 2000. str. 130-141.
- Mušnjak, T., *ARHIVI: Između digitalnih zapisa i ubrzanog propadanja gradiva na kiselom papiru. Masovna neutralizacija zapisa na kiselom papiru*, // Arhivski vjesnik 44(2001.), str. 61-70.
- IFLA-ina načela za skrb i rukovanje knjižničnom građom*; uredila i usaglasila s engleskim izvornikom i stručnim nazivljem na području zaštite: Tatjana Mušnjak, 2003.

Dr.sc. MATO KUKULJICA rođen je 21. prosinca 1941. godine u Dubrovniku, gdje je završio Gimnaziju i Srednju glazbenu školu. Diplomirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1966. godine, hrvatski jezik i književnost, te engleski jezik i književnost.

Od 1968. do 1978. radio u Filmoteci 16, kao stručni suradnik, filmski savjetnik i direktor ove institucije. Posebno je bio involviran u probleme proizvodnje nastavnog i dokumentarnog filma, snimanje filmske dokumentacije grada Zagreba, bavio se filmskom izdavačkom djelatnošću, te vođenjem programa Ljetne filmske škole. Od 1980. godine predaje na Ljetnoj filmskoj školi teme: Uvod u povijest filma, Uvod u teoriju animacije i Zagrebačka škola crtanog filma te hrvatski dokumentarni film. Od 1999. do danas iste kolegije predaje i na Medijskoj školi koju organizira Hrvatski filmski savez. Od 1984. do 1988. te zatim kao tajnik Republičkog SIZ-a kulture sustavno brine o širim problemima zaštite pokretnih i nepokretnih spomenika kulture.

Godine 1977. pokrenuo je filmsku biblioteku posvećenu teoriji i praksi filma. Prva takva biblioteka u Hrvatskoj, posvećena je hrvatskim filmolozima i stručnjacima za razna područja filma. Izašlo je sedam značajnih filmoloških djela od Osnova teorije filma dra Ante Peterlića (1977. i 1982. prerađeno i prošireno izdanje), Sintakse i poetike filma dra

Branka Belana, Filmska kamera Nikole Tanhofer, Uvod u estetiku animacije Ranka Munitića i dr.

Godine 1978. godine zaključno do 1988., kao honorarni predavač na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, na katedri Teorije književnosti predaje kolegij Uvod u teoriju filma i Povijest filmske umjetnosti. U razdoblju od 1983. do 1988. godine, u sklopu kolegija Povijesti filma, predavao je pregled povijesti hrvatskog filma, s naglaskom na dokumentarnom i animiranom filmu.

Od 2003. godine honorarni je predavač na poslijediplomskom studiju na Filozofskom fakultetu u okviru Katedre informacijskih znanosti i to iz područja zaštite audiovizualnog gradiva.

Član je niza povjerenstava za polaganje magistarskih i doktorskih radova iz područja zaštite filmskog gradiva te povijesti filma.

1979. godine pokrenuo je rad Hrvatske kinoteke, kao Nacionalnog filmskog arhiva i na taj način prikupljena je i trajno zaštićena i restaurirana hrvatska filmska baština. Od 1983. sustavno objavljuje stručne i znanstvene radove o problemima zaštite i restauracije filmskog gradiva. Godine 1995. pokrenuo je i voditelj je projekta zaštita i restauracija hrvatske filmske baštine izradom zamjenskog izvornog filmskog gradiva.

Član je Hrvatskog društva filmskih kritičara od 1973. - 2006.

Kad je riječ o uređivačkim poslovima pored biblioteke *Teorija i praksa filma*, 1995. počeo je uređivati *Priloge za povijest hrvatskog filma* u izdanju Hrvatskog državnog arhiva i Hrvatske kinoteke i do sada je izašlo sedam izdanja: Filmska zbirka ŠNZ A. Štampar 1927.-1960. (autor Vjekoslav Majcen), monografija redatelja Kreše Golika (autor Petar Krelja) i Hrvatski filmski tisak 1913.-1945. (autor dr. Vjekoslav Majcen), Oktavijan Miletić (autori dr. Vjekoslav Majcen i dr. Ante Peterlić), Obrazovni film (autor dr. Vjekoslav Majcen), Filmsko u Hrvatskoj kinoteci (1904-1940) i Zaštita i restauracija filmskog gradiva (autor dr. Mato Kukuljica).

Godine 1996. magistrirao je na temi Čuvanje, metode zaštite i vrednovanje hrvatske filmske baštine a 2000. godine doktorirao na temi Ciljevi i dosezi zaštite, restauracije i rekonstrukcije filmskog gradiva na Katedri Komparativne književnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Od godine 1998. do 2000. bio je član Izvršnog komiteta Europskog udruženja filmskih arhiva (ACE).

Godine 1999. izabran je za člana Međunarodnog žirija Svjetskog festivala animiranog filma koji se od 1972. godine svake druge godine održava u Zagrebu.

Od 2000. godine do 2003. bio je predsjednik Vijeća za film i kinematografiju pri Ministarstvu kulture.

Godine 2005. objavljuje knjigu Zaštita i restauracija filmskog gradiva, koja je prihvaćena stručna literatura na filmskim akademijama (Ljubljana, Beograd) i služi u obrazovanju filmskih arhivista.

Životopis

Ime i prezime: **Tatjana Mušnjak**

Zvanje: arhivski savjetnik

Datum i mjesto rođenja: 1949.

Školovanje: Diplomirala 1974. na Biotehnološkom odjelu Tehnološkog fakulteta u Zagrebu.

Magistrirala 2000. na Odsjeku za informacijske znanosti – smjer muzeologija, Filozofskog fakulteta u Zagrebu s radom *Etika konzerviranja i restauriranja pisane baštine*.

Doktorski kandidat od 2002. na Filozofskom fakultetu; tema: *Ubrzano propadanje pisane baštine zabilježene na kiselom papiru. Mogućnosti konzerviranja i restauriranja*.

Zaposlenje: od 1985. voditelj Središnjeg laboratorija za konzervaciju i restauraciju Hrvatskog državnog arhiva.

Specijalizirala se za preventivnu zaštitu pisane baštine te za konzerviranje i restauriranje gradiva pisanog na papiru i pergameni (zemljopisne karte, iluminirani i orijentalni rukopisi, rukopisne i tiskane knjige, slike na papiru izrađene različitim tehnikama, globusi, pečati i dr.).

Od 1993.g. predavač je i ispitivač predmeta *Zaštita arhivskog i knjižničnog gradiva* na katedrama za arhivistiku i knjižničarstvo Odsjeka informacijskih znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Gost je predavač na poslijediplomskim studijima bibliotekarstva i zaštite kulturne baštine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, mentor za brojne diplomske i seminarske radnje.

Od 1996. član je povjerenstva za popis i procjenu ratnih šteta na arhivskom gradivu Ministarstva kulture RH.

Od 2002. predsjednik je Povjerenstva za stručne ispite u konzervatorsko-restauratorskoj struci.

Član je Međunarodnog instituta za arhivske znanosti u Mariboru.

Utemeljuje i oprema kemijsko-mikrobiološki laboratorij u okviru Središnjeg laboratorija za konzervaciju i restauraciju Hrvatskog državnog arhiva.

Radi na postavljanju modela dokumentiranja konzervatorsko-restauratorskih radova; na educiranju i osposobljavanju djelatnika restauratorskih radionica područnih državnih arhiva za najsloženije konzervatorsko-restauratorske radove.

Predmet	TEORIJA SUVREMENE LIKOVNE UMJETNOSTI		
		Doktorski studij ✓	
Studij	GRAFIKA	godina studija: 1. i 2.	
Nositelj predmeta	izvr. prof. Marcel Bačić		
Ustanova nositelja	ALU		
Status predmeta	obvezni ✓	izborni	

Sadržaj predmeta

Status teorije u odnosu na suvremenu umjetničku praksu;
 Teorija umjetnosti i suvremeni filozofski modeli;
 Modernizam i njegova revizija;
 Kritika originalnosti;
 Historija, historicizam, eklekticism;
 Ikonologija i semiologija;
 Likovni jezik i suvremena lingvistika;
 Znanost i pseudoznanost:
 Modeli interpretacije.

ECTS bodovi:	3			
Broj sati	predavanja: 15	seminari:	vježbe:	ukupno: 15
Oblik rada	samostalni zadatak	seminar	konzultacije	demonstracije

Obvezna literatura

- *Art and Theory 1900 – 1990: An Anthology of Changing Ideas*; ed: Charles Harrison i Paul Wood, Malden, Blackwell Publishers, 2002.
- Benjamin, Walter: *Umjetničko djelo u doba svoje tehničke reproduktivnosti*, Život umjetnosti 6, Zagreb, 1968.
- Sedlmayr, Hans: *Gubljenje središta: likovne umjetnosti 19. i 20. stoljeća kao simptom i simbol vremena*. prijevod Vlado Vladić, Split, Verbum, 2001.
- Eco, Umberto: *Otvoreno djelo*, Sarajevo Veselin Masleša, 1965.
- Clair, Jean: *Odgovornost umjetnika: avangarde između nasilja i razuma*, Europski glasnik 4, Hrvatsko društvo, Zagreb, 1999.

Predmet	KULTURNA ANTROPOLOGIJA		
		Doktorski studij ✓	
Studij	GRAFIKA	godina studija: 1.	
Nositelj predmeta	izv. prof. dr. sc. Vera Turković		
Ustanova nositelja	ALU		
Status predmeta	obvezni	izborni ✓	

Sadržaj predmeta

Sustavni i sveobuhvatni uvod u kulturnu antropologiju i njezine spoznaje. Temeljni teorijski pristupi: evolucionizam, difuzionizam, funkcionizam, strukturalizam, simbolička antropologija, postmoderna antropologija. Definiranje kulturne antropologije i njezina predmeta i njezin odnos s etnologijom / kulturnom antropologijom u Hrvatskoj. Područja ljudskog djelovanja koja su (po antropološkom shvaćanju) obuhvaćena pojmom kulture: ekonomija, društvo, politika, religija, umjetnost. Temeljna pitanja koja razmatra povijest struke: kultura i pojedinac, kultura i jezik, srodstvo i spol, oblici braka i obitelji, kulturna mijena. Holistički pristup proučavanju cjeline položaja čovjeka: prošlost, sadašnjost i budućnost. Kulturne tradicije (koje uključuju umjetnost) odgovaraju na pitanje kako oblikujemo stvari, kako interpretiramo svijet, kako razlikujemo lijepo od ružnoga, dobro od zla.

ECTS bodovi:	3			
Broj sati	predavanja: 15	seminari:	vježbe:	ukupno: 15
Oblik rada	samostalni zadatak	seminar	konzultacije	demonstracije

Obvezna literatura

C.P. Kottak: *Cultmalanthropology*, 1991. (W. Haviland / A. Rosman i P. Rubel / C.P. Kottak / L. Mair), 1991.
R. Benedict: *Obrasci kulture*, 1966.
J. Clifford i G. E. Marcus: *Writing Culture: The Poetics and Politics of Ethnography*, 1986.,
Časopis «Dometi» br. 3/4, *Postmodernizam u antropologiji*, 1992.
E. Durkheim: *Elementarne forme religijskog života*, 1912.
J. Frazer: *Zlatna grana*, 1977.
C. Geertz: *Interpretation of Cultures*. 1973.
A. van Gennep: *Les rites de passage*, 1909. (engl. prijevod)
J. Grbić: *Etnicitet i razvoj, Oglad o etničkome identitetu i društvenome razvoju*, Etnološka tribina 16, 1993.
J. Jelić: *Jednodimenzionalna antropologija*, 1988.
E. Leach: *Rethinking Anthropology*, 1961.
C. Levi-Strauss: *Strukturalna antropologija*, 1977. i 1988.
B. Malinowski: *Argonauti zapadnog Pacifika*, 1922.
B. Malinowski: *Magija, nauka, religija*, 1979.
G. Marcus, D. Cushman: *Ethnographies as Text*, Ann. Rew. Anthropol, 11, 1982.
G. Marcus: *O daru, a posebno o obavezi uzvratanja poklona*, u: *Sociologija i antropologija II*, 1925.

G. E. Marcuss i M. M. J. Fischer: *Anthropology as Cultural Critics*, 1986.
M. Mead: *Spol i temperament u tri primitivna društva*, 1935.
S. Ortner: *On Key Symbols*, *American Anthropologist* 75, 1973.
A. Radić: *Naši narodni svatovi*, Sabrana djela XVI, Zagreb, 1938.
A.R. Radcliffe-Brown: *Struktura i funkcija u primitivnom društvu*, 1982.
Z. Rajković: *Obilježja etnografske građe i metode njezina terenskog istraživanja*, *Etnološki pregled* 12, 1974.
D. Rihtman - Auguštin: *Etnologija naše svakodnevice*, 1988.
V. Turner: *Od rituala do teatra*, 1989.
R. Wagner: *The Invention of Culture*, Chicago 1981.

Predmet	TEHNOLOGIJA BOJA			
	Specijalistički studij ✓		Doktorski studij	
Studij	GRAFIKA			godina studija: 1.
Specijalnost	Visoki tisak	Duboki tisak	Plošni tisak	Protisni tisak
Nositelj predmeta	dr.sc. Berislav Marković			
Izvoditelj predmeta	dipl. ing. Marko Markuš			
Ustanova nositelja	Sveučilište J.J. Strossmayer Osijek			
Status predmeta	obvezni ✓		izborni	

Sadržaj predmeta

Povijest veziva i grafičkih boja; Opća svojstva grafičkih boja; Pigmenti i bojila; Smole, firnisi i veziva; Otapala i razrjeđivači; Dodaci grafičkim bojama; Tehnologija izrade grafičkih boja (manufakturna i industrijska); Boje za knjigotisak; Boje za offsetni tisak; Boje za flexografski tisak; Boje za duboki tisak; Boje za sitotisak; Specijalne vrste grafičkih boja; Grafički lakovi; Ispitivanje boja.

Problemi i njihova rješenja, s posebnim osvrtom na specijalistički rad studenta.

Vježbe:

Posjet tvornici grafičkih boja (laboratorij, proizvodnja)

ECTS bodovi:	3			
Broj sati	Predavanja: 12	seminari:	vježbe: 3	ukupno: 15
Oblik rada	samostalni zadatak	Seminar ✓	konzultacije ✓	demonstracije

Obvezna literatura

Bačić, Zdenko: *Grafičke boje – interna skripta*, Zagreb, 1971.
Leach, R.H., Pierce, R.J.: *The Printing Ink Manual*, Blueprint, London, 1993.

Preporučena literatura

Finlay, Victoria: *Colo. A natural history of the palette*, Random House, New York, 2004.
Bloy, C.H.: *A History of Printing Ink Balls and Rollers 1440 – 1850.*, The Wynkyn de Worde Society, London, 1967.
Po dogovoru

Kvalifikacijski radovi

Markuš, M., Sironić, A., Adamec, L., Marković, B.: *Primjena voskova u gustim grafičkim bojama*; Zbornik radova s 5. skupa mladih kemijskih inženjera, Zagreb, 2004.
Markuš, M., Adamec, L., Sironić, A., Marković, B.: *Izrada eko offsetnih boja*; Zbornik radova s 8. savjetovanja tiskarstva, dizajna i grafičkih komunikacija «Blaž Baromić», Lovran, 2004.

Sironić, A., Markuš, M., Marković, B.: *Uklanjanje hlapljivih organskih spojeva iz procesa litografskog tiska*, Knjiga sažetaka s 19. hrvatskog skupa kemičara i kemijskih inženjera, Opatija, 2005.

Ime i Prezime: Berislav Marković

Ustanova zaposlenja: Odjel za kemiju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Elektronička pošta: berislav.markovic@ffos.hr

CV:

Mjesto i datum rođenja: Zagreb, 9. rujna 1957.

Visokoškolsko obrazovanje:

- B.Sc., Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu (1981)
- M.Sc., Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu (1985)
- Ph.D., Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu (1996)

Radno iskustvo:

2004. – sada Docent Odjela za kemiju, Sveučilište J.J. Strossmayer, Osijek, Hrvatska
2003. – 2004. Zamjenik direktora razvoja, Chromos d.d., Samobor, Hrvatska
2000. – 2002. Znanstveni istraživač/Voda grupe (Research Scientist/Team Leader), Skin Care R&D, International Specialty Products, Wayne, New Jersey, SAD.
1997. – 2000. Stariji istraživač (Senior Research Chemist), Skin Care R&D, International Specialty Products, Wayne, New Jersey, SAD.
1993. – 1997. Znanstveni suradnik (Associate Research Scientist/Postdoctoral Research Scientist), Henry Krumb of Mines, Columbia University, New York, SAD
1991. – 1993. Gostujuć istraživač (Visiting Scholar), Henry Krumb of Mines, Columbia University, New York, SAD – **Fulbrightova stipendija** za prijedoktorska istraživanja.
1988. – 1991. Znanstveni asistent u Lab. za koloidnu kemiju, IRB, Zagreb.
1983. – 1988. Stručni suradnik Istraživačkog odjela, JUCEMA, Zagreb
1981. – 1983. Asistent Zavoda za opću i anorgansku kemiju, PMF, Zagreb.

Nastavnički rad i mentorstva:

Voditelj studenata na dodiplomskom i doktorskom studiju, Columbia University, New York, SAD.
Nositelj kolegija: Materijali 21. stoljeća, Columbia University, New York, SAD.
Nositelj kolegija Fizikalna kemija i Anorganska kemija, Odjel za kemiju, Sveučilište J.J. Strossmayer, Osijek,

Znanstveni rad: objavio 36 znanstvena i stručna rada (13 navedenih u CC) i 1 knjigu.

Nagrade: **Fulbrightova stipendija** za prijedoktorska istraživanja (1991.)
Rektorova nagrada za znanstveni rad (1979.)

Znanstvena i strukovna društva: Američko kemijsko društvo, Akademija znanosti New Yorka, Američko udruženje za promicanje znanosti, Međunarodna unija za koloidnu kemiju, Hrvatsko kemijsko društvo.

Znanstveni radovi (od 2000. do sada):

1. **B. Marković**, M. Rerek, C. Rivier, L. Zhang and P. Somasundaran, Adsorption of Polyvinylpyrrolidone (PVP) and Alkylated PVP on Nanosized Pigments, *Book of Abstracts*, 2000, 175, 13th International Symposium on Surfactants in Solution (SIS-2000), Gainesville, Florida, SAD, 2000
2. M.E. Rerek, H. Chen, **B. Marković**, D. Van Wyck, P. Garidel, R. Mendelsohn and D.J. Moore, Phytosphingosine and Sphingosine Ceramide Headgroup Hydrogen Bonding: Structural Insights Through Thermotropic Hydrogen/Deuterium Exchange, *J. Phys. Chem.* 2001, **B 105**, 9355
3. **B. Marković**, D. Laura and M. Rerek, A Laboratory Method for the Measurement of Sunscreen Water Resistance, *Cosmetics & Toiletries*, 2001, **116**, 69
4. D.J. Moore, M.E. Rerek, **B. Marković**, D. VanWyck, P. Garidel, H.C. Chen and R. Mendelsohn, Phytosphingosine and Sphingosine Ceramide H-bonding: Structural Insights from Thermotropic H-D Exchange, *Biophysical Journal*, 2002, **82**(1), 159.
5. **B. Marković** and M. Rerek, Properties of Nanosized Particles in Sunscreen Formulation, *Abstracts of Papers of the ACS*, 2002, *Coll.1*, 358, 223rd ACS National Meeting, Orlando, Florida, SAD, 2002
6. D. MacDonald, N. Deo, **B. Marković**, M. Stranick, and P. Somasundaran, Adsorption and Dissolution Behavior of Human Plasma Fibronectin on Thermally and Chemically Modified Titanium Dioxide, *Biomaterials*, 2002, **23**, 1269
7. *Concentrated Colloidal Dispersion: Theory, Experiment, and Applications*, ACS Symposium Series Book, **B. Marković** and P. Somasundaran eds., American Chemical Society, Washington, D.C., 2004. – knjiga

Datum zadnjeg izbora: 31.03.2004. Prirodne znanosti, Polje: Kemija

Predmet	SUVREMENA ESTETIKA		
		Doktorski studij ✓	
Studij	GRAFIKA	godina studija: 1. i 2.	
Nositelj predmeta	izv. prof. dr. sc. Vera Turković		
Ustanova nositelja	ALU		
Status predmeta	obvezni	izborni ✓	

Sadržaj predmeta

Teme i obvezna literatura zasnivaju se na problemima refleksije o umjetnosti 20. stoljeća i na uspostavljanju dijaloga s teorijom likovnih umjetnosti, odnosno medija u kojem se postdiplomant izražava. Sadržaj predmeta ne sastoji se samo u pružanju određene količine činjenica i znanja, nego podržava razvoj vlastitog mišljenja polaznika studija (vrijednosnih stavova).

ECTS bodovi:	3			
Broj sati	predavanja: 15	seminari:	vježbe:	ukupno: 15
Oblik rada	samostalni zadatak	seminar ✓	konzultacije ✓	demonstracije

Obvezna literatura

Hegel, G.W.F.: *Estetika I*, Kultura Beograd, 1972.
 Croce, B.: *Brevijar estetike*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2003.
 Eco, U.: *Povijest ljepote*, Hena com, Zagreb, 2004.
 Veltrusky, J.: *Semiotics of Art*, MIT Press, USA, 1997.
 Barbarić, D.: *Estetsko iskustvo*, M.H., Zagreb, 1989.
 Barthes, R.: *Carstvo znakova*, August Cesarec, Zagreb, 1989.

Preporuča se:
 Grassi, E.: *Moć mašte*, Š.K., Zagreb, 1981.
 Danto, A.: *Preobražaj svakidašnjeg (filozofija umjetnosti)*, KruZak, Zagreb, 1997.
 Pejović, D. (ur.): *Nova filozofija umjetnosti*, Naprijed, Zagreb, 1974.
 Grlić, D.: *Za umjetnost*, Školska knjiga, Zagreb, 1983.
 Michaud, Y.: *Umjetnost u plinovitom stanju (esej o trijumfu estetike)*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2004.

Predmet	UMJETNIČKA I FUNKCIONALNA ULOGA GRAFIKE OD 16. DO 21. st.		
		Doktorski studij ✓	
Studij	GRAFIKA	godina studija: 1. i 2.	
Nositelj predmeta	dr.sc. Ive Šimat Banov		
Izvoditelj predmeta	mr. sc. Margarita Šimat , muzejski savjetnik		
Ustanova nositelja	Akademija likovnih umjetnosti Zagreb		
Status predmeta	obvezni ✓	izborni	

Sadržaj predmeta

<p>Otkriće grafičke tehnike, odnosno mogućnost umnažanja «slike» u drugoj pol. 16. st. u novovjekovnoj Europi, izazvalo je revoluciju u poimanju slike i umjetničkog djela. Kako je upravo otkriće tehnike bilo onaj odlučujući <i>input</i> u razvoju novog jezika, povijest grafičke umjetnosti, odnosno povijest primjene grafičkog medija može se sagledati iz posebnog kuta. To je povijest recepcije grafike i grafičkih tehnika kroz način njihove primjene i namjene.</p> <p>Izum tehnike i recepcija tehnike u II. izdanju djela <i>Životi najvećih slikara, kipara i arhitekata</i> G. Vasarija (1568.), te odnos sjevera (Njemačka i Flandrija) i juga (Italija) u počecima grafičke umjetnosti.</p> <p>Jezik grafike; razlike u primjeni tehnika u umjetničkom rukopisu i u namjeni. Objašnjenje po etimologiji i po morfološkim mogućnostima na primjerima velikih majstora od 16. do 19. st.</p> <p><i>Invenit, incidit, excudit</i> – podjela i jedinstvo uloga u nastajanju i proizvodnji grafičkog djela; mijenjanje odnosa uloga od 15. do 21. st.; senzibilizacija za pojmove <i>prijevodna</i> i <i>reproduktivna</i> narav grafike.</p> <p>Grafika kao medij diseminacije i mutacije motiva, invencija, ikonografije.</p> <p>Uloga grafike u prosvijećenom i građanskom društvu – žanrovska grafika i tehnički izumi u 18. i 19. st.</p> <p>Grafika u 20. stoljeću. Umjetnička emancipacija medija. Odnos duktusnih tehnika i <i>hard edge</i> ikonike. Grafika u 21. stoljeću – nove tehnologije, nove definicije, nove namjere.</p>
--

ECTS bodovi:	3			
Broj sati	predavanja: 15	seminari:	vježbe:	ukupno: 15
Oblik rada	samostalni zadatak	seminar ✓	konzultacije	demonstracije

<p>Obvezna literatura</p> <p>Hind, M. A.: <i>A history of engraving and etching</i>, Dover Publications, New York, 1932., 1963.</p> <p>Dževad Hozo: <i>Umjetnost multioriginala</i>, Mostar, 1988.</p> <p>Katalozi Kabineta grafike HAZU, Zagreb:</p> <p>Pelc, M.: <i>Juraj Julije Klović u grafici</i>, 1998.</p> <p>Šimat, M.: <i>Bakropisi i bakrorezi starih majstora – stara zbirka Kabineta grafike</i>, 2000.</p> <p><i>24. i 25. međunarodni grafički biennale u Ljubljani</i>, MGLC, Ljubljana 2001. i 2003.</p> <p><i>Jedan vek grafike</i>, više autora, Zbirka Muzeja savremene umetnosti u Beogradu, Beograd, 2004.</p> <p>Časopis «Grafika», br. 1-4</p>
--

Albrecht Dürer, Rembrandt, G. B. Piranesi (monografije s cjelovito predstavljenim grafičkim opusima – po izboru).

Preporučena literatura:

Ivins, W. M. Jr.: *Prints and Visual Communication*, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts and London, 1996.

Adhemar, J.: *La Gravure originale au XVIIIe siècle*, Somogy, 1964.

Haskell: *History and its Images*, New Haven & London, 1995.

Hayter, S. W.: *About Prints*, Oxford University Press, 1962.

Landau, D., Parshall, P.: *The Renaissance Print*, Yale University Press, 1994.

Jugoslavenska grafika 1900. - 1950., više autora, katalog Muzeja savremene umetnosti, Beograd, 1985.

Izv. prof. dr. sc. IVE ŠIMAT BANOVIĆ rođen je 12. 11. 1951. godine u Murteru na istoimenom otoku. Osnovnu školu pohađao je u rodnom mjestu, a gimnaziju (1965.-1969.) i studij povijesti umjetnosti i arheologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (završio 1978.). U međuvremenu je od jeseni 1971. do ljeta 1972. godine boravio u Njemačkoj (München) radeći u «Abend Zeitung» kako bi priskrbio sredstva za studij. Studirao i studije laičke teologije – dva semestra (1970.-1971.), te kasnije upisao i jednopredmetni studij filozofije (1981.; nije završio).

Studijski boravio u Italiji (Venecija, Rim, Sicilija), te Češkoj i Mađarskoj.

Još za vrijeme studija sudjeluje u brojnim arheološkim istraživanjima (Solín, Bribir, Collentum i dr. – s prof. D. Rendić-Milošević), te objavljuje likovne osvrte i studije u brojnim časopisima i dnevnom i tjednom tisku.

Autor je 20-tak monografija o suvremenim hrvatskim slikarima i kiparima (V. Lipovac, Z. Prica, S. Vuličević, S. Jančić, D. Parać, J. Ambroz Testen i dr.). Objavio je i zbirku eseja i ogleda *Glas za nesigurne* (1999.).

Objavljuje poetske i prozne tekstove. Pripremio je na desetke tematskih izložbi koje problematiziraju odnos umjetnosti i života, umjetničkog djela i okoliša itd. Autor je brojnih priloga i stručnih radova iz problematike modernoga hrvatskog kiparstva, kao i brojnih scenarija i tekstova za filmove o našim umjetnicima.

Selektor je hrvatske selekcije na XXIV. međunarodnom bijenalu u Sao Baolu (Brazil) 1998. godine, te hrvatski izbornik na Grafičkom bijenalu u Ljubljani 1999. godine.

Radio je u Zavodu za zaštitu spomenika kulture (1978-1980.), Leksikografskom zavodu «Miroslav Krleža» (1980.-1982.), te od 1983. godine na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, danas kao izvanredni profesor.

Magistrirao je 1990. godine s temom *Antun Augustinčić – studije* (ekvivalent), a doktorirao je s temom *Robert Frangeš – Mihanović (1872-1940)* na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Mentor je jednog doktorskog i nekoliko magistarskih radova.

Član je strukovnih organizacija (Društvo povjesničara umjetnosti, ULUPUH – Studijska sekcija).

Predmet	DOKUMENTACIJA I ZAŠTITA GRAFIČKOG DJELA		
		Doktorski studij ✓	
Studij	GRAFIKA	godina studija: 1.	
Nositelj predmeta	mr. sc. Mikica Maštrović , viši knjižničar		
Izvoditelj predmeta	dr.sc. Žarka Vujić		
Ustanova nositelja	Filozofski fakultet u Zagrebu		
Status predmeta	obvezni ✓	izborni	

Sadržaj predmeta

<p>Osnovni preduvjet obrade svakog grafičkog lista jest standardizacija, bez obzira da li se radi o terminološkoj ili pak o standardizaciji same obrade.</p> <p>Standardi u obradi grafičke građe: jednoznačnost postupka, točno utvrđen redoslijed podataka, primjena pravila, pronalaženje podataka.</p> <p>Tri elementa nedjeljive cjeline grafičkog lista: sadržaj, oblik, materijal – pretakanje likovnih elemenata i poruka u jezične pojmove i pisani oblik.</p> <p>Metode klasifikacije i kategorizacije elemenata opisa – sređivanje i korištenje dokumentacije.</p> <p>Vježbe: Uočavanje razlika između formalnog i sadržajnog opisa grafičkog lista na pojedinim primjercima različitih tipova grafika</p>

ECTS bodovi:	2			
Broj sati	predavanja: 12	seminari:	vježbe:	ukupno: 12
Oblik rada	samostalni zadatak	seminar ✓	konzultacije	demonstracije ✓

Obvezna literatura

<p>Betz, Elizabeth W.: <i>Graphic materials: rules for describing original items and historical collections</i>, Washington DC, Library of Congress, 1982.</p> <p><i>Terminology for museums: proceedings of an International conference</i>, ed. by D. Andrew Roberts, Cambridge : Museum Documentation Association, 1990.</p> <p><i>Dokumentacija i klasifikacija muzejskih i galerijskih predmeta</i>, «Muzeologija», ur. Višnja Zgaga, Zagreb: Muzejski dokumentacioni centar, 25 (1987.)</p> <p><i>Art and architecture thesaurus, 3. vol.</i>, Oxford : Oxford University Press, 1990.</p> <p>Panofsky, Erwin: <i>Studies in iconology: humanistic themes in art of the renaissance</i>, New York : Harper & Row, 1962.</p> <p><i>Priručnik za UNIMARC: bibliografski format</i>, priredila Mirna Willer, 2. izd., Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 1999.</p>

Preporučena literatura

<p>Landridge, Darek Wilton: <i>Subject analysis : principles and procedure</i>. London, Bowker-Saur, 1989.</p> <p>Coates, Eric James: <i>Subject catalogues : headings and structures</i>, London, The library association, 1988.</p> <p>Aluri, Rao; Kemp, A.; Boll, J.J.: <i>Subject analysis in online catalogues</i>, Englewood, Libraries unlimited, 1991.</p> <p>Hutchins, W. John: <i>Language of indexing and classifications : a linguistic study of structures and functions</i>, Stevenage, Peter Peregrinus Ltd., 1975.</p>
--

Životopis

Žarka Vujić – Rođena je u Pavlovcu (op. Veliki Grđevac) 19. 10. 1959. godine. Osnovnu školu te gimnaziju i srednju glazbenu školu završila je u Bjelovaru (1966-1978). Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirala je 1988. položivši završni ispit na Odsjeku za komparativnu književnost i obranivši radnju iz područja muzeologije - *Umjetnička slika kao muzejski predmet* na Odsjeku za povijest umjetnosti. Od 1985. do 1988. obavljala je u Strossmayerovoj galeriji starih majstora poslove muzejskog tehničara te knjižničarke. Potom prelazi u Institut za povijest umjetnosti u svojstvu mladog istraživača i voditeljice knjižnice. Godine 1992. obranila je magistarsku radnju pod naslovom *Postanak i razvoj umjetničkih muzeja i galerija u Zagrebu* u okviru Postdiplomskog studija muzeologije na varaždinskom Fakultetu za informatiku i organizaciju. Sljedeće godine počinje raditi kao asistentica na Katedri za muzeologiju unutar Odsjeka za informacijske znanosti, gdje je i doktorirala 1998. s temom *Pojam muzeja i oblici sabiranja u Hrvatskoj u 17. stoljeću*. Docenticom je postala 2001, a od svibnja 2002 do 2007. vodi Katedru za muzeologiju. Dosada je objavila znatan broj znanstvenih i stručnih radova, te poglavlja u knjigama, a autorica je i koautorica nekoliko izložbenih projekata.

BIBLIOGRAFIJA RELEVANTNA ZA KOLEGIJ

ZNANSTVENI RADOVI

Znanstveni članci u časopisima i zbornicima:

Vujić, Ž; Zlodi, G. The Virtual Museum in the School Library. u: Learning Society-Learning Organisation-Lifelong Learning. Proceedings of the 7th International BOBCATSSS Symposium. Darmstadt: Fachhochschule Darmstadt, 1999, str. 496-503.

Vujić, Ž. i ostali, Access to Museum Objects and Information about Objects: the Zagreb Experience. u: *ACCESS 2000: Intellectual Property vs. The Right to Knowledge?* Proceedings of the 8th International BOBCATSSS Symposium on Library and Information Science. Copenhagen: Royal School of Library and Information Science, 2000, str. 153-160. Bilješke. Istraživanje prezentiranja etnografskih muzeja na webu. *Etnološka istraživanja*, br. 7, 2001, str. 79-101.

Vujić, Ž; Zlodi, G. Opis zbirke na primjeru Strossmayerove galeriju u Zagrebu. 7. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004, str. 69-79.

STRUČNI RADOVI

Poglavlje u knjizi:

1. Collecting in time of war. In: *Museums and the Future of Collecting*. Aldersot: Ashgate, 1999, str. 88-92.

Članci u časopisima i zbornicima:

Možemo li govoriti o sadržajnoj obradi muzejske građe? u: Arhivi, knjižnice i muzeji : Mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske strukture. Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1998, str. 177-180.

23. Što je ICONCLASS i možemo li ga primijeniti u našim muzejima i galerijama. Bilten o informatizaciji muzejske djelatnosti, br. 1-4, 1998. <http://www.mdc.hr/Izdavastvo/mdc-bilten/clanak1.asp?ClanakID=116&broj=9>, 22.11.2005.

Vujić, Ž; Zlodi, G. Nova tehnologija i pristup muzejskim zbirka: iskustvo zagrebačkih umjetničkih muzeja i galerija. Informatica museologica, br. 31(1-2), 2000, str. 25-31.

Kvaliteta i politika sabiranja. Informatica museologica. Vol. 33, br. 3-4; 2002, str. 135-137.

Za sustavno sabiranje. Kontura, br. 69, 2002, str. 43-44.

Izlaganja na znanstvenim i stručnim skupovima:

Collecting in the time of war in Croatia. Carry on collecting? Leicester, 14-17 April, 1996.

Partnerstvo muzeja u okviru politike sabiranja. Muzeji u Hrvatskoj danas i sutra. Klanjec, 23-24. svibnja 1996.

Možemo li govoriti o sadržajno obradi muzejske građe? Arhivi, knjižnice I muzeji: Mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske structure. Rovinj, 19-21. XI 1997.

Međunarodni podatkovni standardi za muzeje. Arhivi, knjižnice I muzeji: Mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske structure. Poreč, XI, 1998.

From Information Science to Heritage: The Experience of the Chair of Museology in Zagreb.

The Best in Heritage: Heritologia - The International Heritage Studies Forum Heritage. Dubrovnik, 22-23.09.2003.

Vujić, Žarka; Zlodi, Goran. Collection Level Description: Strossmayer Gallery of Old Masters Example. *Electronic potential of a museum: stimuli and restrictions, achievements and problems Theses of reports of XXX international conference CIDOC/ADIT-2003*. St. Petersburg : CIDOC/ADIT, 1-5.09. 2003.

Predmet	VIZUALNE KOMUNIKACIJE		
		Doktorski studij ✓	
Studij	GRAFIKA	godina studija: 1. i 2.	
Nositelj predmeta	grupa predavača		
Ustanova nositelja			
Status predmeta	obvezni	izborni ✓	

Sadržaj predmeta

Svijet kao komunikacijska mreža: znakovi – slike – simboli; ***Mnemotehnički znakovi:*** bilježenje i pisanje različitim alatima na različitim podlogama; ***Slikovni prikazi:*** geografske karte, grafički modeli, vizualizacija fizikalnih i tehnoloških procesa; ***Kodificirani znaci i simboli:*** jezik, pismo, matematika, astronomija, alkemija; ***Vodiči kretanja:*** mehanički pokret, plesni pokret, saobraćaj; ***Vodiči prostiranja energija:*** glazba, fizički procesi, električna, elektronika; ***Preobrazba simbola:*** grafičke analogije fizikalnih zbivanja; ***Objektivne slike – slike ekspresije;*** ***Osobni simboli prinude, potiskivanja i sna*** – umjetnost; ***Javni znakovi upozorenja i upućivanja;*** ***Riječi i slike*** – knjiga, reklame, multimedija; ***Klasifikacija grafičkih simbola:*** fonogrami i logogrami (slikovni, prosudbeni, pojmovni); ***Rast novih sistema simbola za specijalističke potrebe;*** ***Simbol i egzistencija;*** ***Simbol i mit.***

ECTS bodovi:	3			
Broj sati	predavanja: 15	seminari:	vježbe:	ukupno: 15
Oblik rada	samostalni zadatak	seminar ✓	konzultacije	demonstracije

Obvezna literatura

Barthes, Roland: *Elements of Semiology*, Jonathan Cape, London, 1967.
 Barthes, Roland: *Image-Music-Text*, Fontana, London, 1977.
 Bouissac, Paul: *Encyclopedia of Semiotics*, Oxford University Press, 1998.
 Coward, Rosalind & John Ellis: *Language and Materialism: Developments in Semiology and the Theory of the Subject*, Routledge & Kegan Paul, London, 1977.
 Eco, Umberto: *Semiotics and the Philosophy of Language*, Indiana University Press, Bloomington, 1984.
 Fiske, John: *Introduction to Communication Studies*, Routledge, London, 1982.
 Foucault, Michel: *The Order of Things*, Tavistock, London, 1975.
 Lotman, Yuri: *Universe of the Mind: A Semiotic Theory of Culture*, Indiana University Press, Bloomington, 1990.
 Nöth, Winfried: *Handbook of Semiotics*, Indiana University Press, Bloomington, 1990.

Predmet	MENADŽMENT U KULTURI		
		Doktorski studij ✓	
Studij	GRAFIKA	godina studija: 1. i 2.	
Nositelj predmeta	doc. Andrea Pavetić		
Ustanova nositelja	Tekstilno tehnološki fakultet u Zagrebu		
Status predmeta	obvezni	izborni ✓	

Sadržaj predmeta

Upoznavanje studenata s temeljnim znanjima iz područja menadžmenta u kulturi. Usvajanje načela tržišnog načina promišljanja i djelovanja s ciljem lakše komunikacije s ekonomskim stručnjacima s područja menadžmenta, te bolje osobne pripremljenosti za nastup na tržištu umjetničkih vrijednosti. Razvijanje sposobnosti analize uvjeta na tržištu, s ciljem organiziranja poslovne aktivnosti. Primjena menadžmenta na području upravljanja potražnjom krajnjih korisnika, kupaca. Upravljanje odnosima na tržištu resursa (izvora financijskih i drugih materijalnih sredstava: dobavljači, sponzori, donatori, vlada i njezine institucije i sl.). Sagledavanje likovnog stvaralaštva kroz mogući tržišni aspekt. Autorsko pravo kao skup moralnih i imovinskih prava autora (Bernska konvencija i dr.). Nositelj autorskog prava: izvorni i izvedeni. Prijenos prava temeljem ugovora, odnosno Zakona o nasljeđivanju. Ostvarivanje autorskog prava. U području kulture su menadžmentu su komplementarni marketing i tržište umjetnina. Sukladno tome, student kao potencijalni sudionik na tržištu umjetnina mora upoznati i temelje znanstvenih stajališta o suvremenom pristupu tržišnoj problematici, kako bi bio sposoban za tržišni nastup, promociju i prodaju umjetničkog djela, bilo samostalno ili koristeći usluge profesionalnog promotora, galeriste ili menadžera. Predloženi program kolegija izvodio bi se po principu interaktivne nastave, uz primjenu aktualne računalne tehnologije.

ECTS bodovi:	2			
Broj sati	predavanja: 12	seminari:	vježbe:	ukupno: 12
Oblik rada	samostalni zadatak	seminar ✓	konzultacije	demonstracije

Obvezna literatura

- Peter Ferdinand Drucker: Najvažnije o menadžmentu: izbor iz rdova o menadžmetnu Petera F. Druckera, Zagreb, 2005.
- Leksikon menadžmenta, urednici: Fikreta Bahtijarević-Šiber, Pere Sikavica, Zageb, 2001.
- Josip Senečić: Osnove marketinga, Zageb, 2002.
- Philip Kotler: Marketinška znanja od A do Z: 80 pojmova koje treba znati svaki menadžer, Zagreb, 2004.
- Giep Hagoort: Art Management: Entrepreneurial Style, Chicago, 2004.
- Milena Draagičević-Šestić, Sanjin Dragojević: Arts Management in turbulent times, Amsterdam, 2005.

Preporučena literatura

- Poslovno odlučivanje, autori: Pere Sikavica, Borna Bebek, Hrvoje Skoko, Darko Tipurić, redakcija; Pere Sikavica, Zagreb, 1999.
- Velimir Srića: Kako postati pun ideja: menadžeri i kreativnost, Zagreb, 2003.
- Velimir Srića: Inventivni menadžer u 100 lekcija: kako postati i ostati pobjednik, Zagreb, 2003.
- Marcel Meler: Neprofitni marketing, Osijek, 2003.
- Caroll Michels: How to Survive and Prosper as an Artist, 5th ed: Selling Yourself Without Selling Your Soul, New York, 2001.

Životopis:

Doc. ANDREA PAVETIĆ rođena je u Zagrebu 1966. godine. U Zagrebu završava osnovnu i srednju školu. Poslije mature u Matematičko informatičkom obrazovnom centru u Zagrebu upisuje se na Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. 1992. diplomira je na Ekonomskom fakultetu, na smjeru razmjena i tržište.

1997. godine diplomirala je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, Nastavnički odsjek, u klasi prof. Mire Vuće.

Kontinuirano izlaže od 1992. godine i do sada je sudjelovala na pedesetak skupnih izložaba u zemlji i inozemstvu (trijenala kiparstva, crteža, akvarela, Zagrebački saloni, Saloni mladih...). Održala je devet samostalnih izložbi (KIC, Lotrščak, Nova, V.N. CEKAO, SC, PM, Karas, Turnac).

Dobitnica je triju nagrada: Floraart, Rektorova nagrada, Nagrada Akademije likovnih umjetnosti.

Član je HDLU-a.

Od 1995. do 1998. godine radi kao vanjski suradnik na Tekstilno-tehnološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu u Zavodu za dizajn i projektiranje tekstila i odjeće (TTF).

1998. godine primljena je u stalni radni odnos na Tekstilno-tehnološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu u zvanju asistenta.

2002. godine izabrana je u zvanje višeg asistenta.

27. 12. 2004. godine započela je procedura izbora u zvanje docenta, koja je u tijeku.

Predmet	FILOZOFSKA ANTROPOLOGIJA		
		Doktorski studij ✓	
Studij	GRAFIKA	godina studija: 1. i 2.	
Nositelj predmeta	prof. dr. sc. Hotimir Burger		
Ustanova nositelja	Filozofski fakultet u Zagrebu		
Status predmeta	obvezni	izborni ✓	

Sadržaj predmeta

Metodološki problemi. Odnos filozofske antropologije spram ostalih filozofskih disciplina i spram empirijskih antropologija (biološke, socijalne, kulturne itd.), te spram humanističkih i društvenih znanosti. Spoznaja čovjeka i (samo) razumijevanje čovjeka. Problem biti i prirode i čovjeka, antiobjektivizam filozofske antropologije, te njen praktični smisao. Pojam čovjeka i slika čovjeka u povijesti filozofije (antičko-grčko, srednjovjekovno i novovjekovno razumijevanje čovjeka) i u različitim kulturama. Kantova uloga u razvoju antropološkog mišljenja. Konstitucija filozofske antropologije u djelima Schelera, Plessnera, Gehlena i drugih. Pojmovi subjekta i povijesnosti, jezika i društvenosti, tjelesnosti, igre, duha i kulture i drugo. Filozofija čovjeka, filozofska antropologija. Suvremena filozofija i antropološko mišljenje.

ECTS bodovi:	3			
Broj sati	predavanja: 15	seminari:	vježbe:	ukupno: 15
Oblik rada	samostalni zadatak	seminar ✓	konzultacije	demonstracije

Obvezna literatura

Scheler, M.: *Čovjek i antropologija*, Zagreb, 1993.
Plessner, H.: *Stupovi organskog i čovjek ili Conditio humana*, Zagreb, 2005.
Gehlen, A.: *Čovjek. Njegova priroda i njegov položaj u svijetu ili Čovjek i institucije*, Zagreb, 2005.
Cassirer, E.: *Ogled o čovjeku*, Zagreb, 1980.
Fink, E.: *Temeljni fenomeni ljudskog postojanja*, Novi Sad,
Marcus, G.E./Fischer, M.J.: *Antropologija kao kritika kulture*, Zagreb, 2003.

Preporučena literatura

Kant, I.: *Antropologija u pragmatičnom pogledu*, Zagreb, 2003.
Rothacker, E.: *Filozofska antropologija*, Sarajevo, 1983.
Freud, S.: *Uvod u psihoanalizu, (Odabrana djela)*, Novi Sad, 1984.
Levi-Strauss, C.: *Strukturalna antropologija*, Zagreb,
Haeffner, G.: *Filozofska antropologija*, Zagreb, 2003.
Pascal, B.: *Misli*, Zagreb, 2003.

Životopis:

Red. prof. dr. sc. **HOTIMIR BURGER** rođen je 1943. u Tržiču, Republika Slovenija. Osnovnu školu i gimnaziju završio u Varaždinu. Studij filozofije i komparativne književnosti završio je 1966. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. S tezom *Problem znanosti u Marxovom djelu. Znanost i povijest* doktorirao je na istom fakultetu 1975. godine.

Od 1968. do 1976. asistent je na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu. Za docenta je izabran 1976., izvanrednog profesora 1980., a za redovitog profesora 1986. godine.

1992. i 1997. godine kao stipendist Alexander von Humboldt-Stiftung boravio je u Frankfurtu, Münchenu, Berlinu i Parizu.

Objavio je sedam knjiga; bio urednik većeg broja prijevoda djela stranih autora i objavio velik broj znanstvenih i stručnih radova u zemlji i inozemstvu. Prevodi s njemačkog i slovenskog.

Jedan od pokretača i prvih urednika časopisa «Filozofsko istraživanje». Jedan od urednika biblioteke «Prometej» Nakladnog zavoda Globus, te pokretač i urednik biblioteke «Homo absconditus» istog izdavača.

Glavni je istraživač na projektu *Teorije subjekta i suvremene filozofije*, koji je s prekidima podupiran od Ministarstva znanosti Republike Hrvatske od 1990. Bio je koordinator filozofskih istraživačkih projekata u Republici Hrvatskoj od 1982. do 1990. godine.

Član je Hrvatskog filozofskog društva, Ernst Bloch – Gesellschaft, Internationale Hegel – Gesellschaft, Helmuth-Plessner-Gesellschaft i College international de philosophie. Bio je predsjednik Hrvatskog filozofskog društva i pročelnik Odsjeka za filozofiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u dva mandata.

Objavljene knjige:

Znanost i povijest. Problemi znanosti u Marxovom djelu, Zagreb, 1978.

Filozofija i kritika političke ekonomije, Zagreb, 1979.

Filozofija tehnike, Zagreb, 1979.

Marx i marksizam, Zagreb, 1986.

Subjekt i subjektivnost. Filozofske rasprave, Zagreb, 1990.

Filozofska antropologija, Zagreb, 1993.

Sfere ljudskog. Kant, Hegel i suvremene diskusije, Zagreb, 2001.

ŽIVOTOPISI

nastavnika Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu

Red. prof. DUBRAVKA BABIĆ rođena je 18. veljače 1951. godine u Zagrebu. Nakon završene gimnazije 1969. upisala je studij grafike na ALU u Zagrebu. Godine 1974. je diplomirala, a 1976. magistrirala u klasi profesora Alberta Kinerta. God. 1984. i 1985. koristila je stipendiju francuske vlade za specijalizaciju grafike u Parizu.

Studijska putovanja: Italija, Austrija, Engleska, Mađarska, Nizozemska, Francuska, Grčka, Španjolska, Egipat, Jordan, Izrael, Kina, SAD.

Dobitnica je 17 nagrada (za crtež na 10. salonu mladih u Zagrebu; za grafiku na 4. biennalu suvremene hrvatske grafike u Splitu; za crtež na 7. izložbi SULUJ-a u Skopju; *Zlatno pero* Beograd 1983.; 1. nagrada na izložbi stipendista francuske vlade iz 30 zemalja u Parizu 1984., premija HAZU na 17. izložbi grafike u Zagrebu, te niz otkupnih nagrada i priznanja).

Koautorica je 10 bibliofilskih izdanja s poznatim pjesnicima i književnicima (Mažuranić, Tadijanović, Paljetak, Frangeš, Katunarić, Fabrio itd.).

God. 1987. u izdanju GZH, Biblioteka «Prizma», izašla je monografija *Dubravka Babić*, autora Vladimira Malekovića.

Članica je Hrvatskog društva likovnih umjetnika.

Od 1985. godine asistentica je na ALU; od 1987. docentica; od 1991. izvanredna profesorica, a od 1996. redovita profesorica.

Od 1989. do 1990. bila je direktorica, a od 1990. do 1992. prodekanica ALU. Od 1995. do 1999. obnašala je dužnost dekanice.

Samostalne izložbe u zadnjih pet godina:

Koprivnica, Izložbeni salon Koprivnica
2001.

Novo Mesto, Dolenjski muzej

Rijeka, Galerija Filodramatika

Gospić, Muzej Like

Labin, Galerija grada Labina

Novi Vinodolski, Gradska galerija Turnac

Donja Stubica, Dvorac Oršić

Zagreb, Galerija «Forum»

Čakovec, Centar za kulturu Čakovec

Varaždin, Galerija Dora Art

Varaždin, Galerija «Zlatni ajngel»

2002.

Zagreb, Nacionalna i sveučilišna knjižnica
Đakovo, Spomen muzej biskupa Strossmayera
Mostar, Galerija «Alumini»
2003.
Split, Izložbeni prostor Volksbank
Labin, Gradska loža - Nagrada 7. labinskog uzleta likovnosti
2004.
Metković, Gradsko kulturno središte
Drniš, Gradski muzej Drniš
2005.
Split, Palača Milesi
Karlovac, Gradski muzej Karlovac

Izv.prof. NEVENKA ARBANAS rođena je u Batini (Baranja) 8. lipnja 1950. Osnovnu školu. pohađala je u Našicama.

Školu primijenjenih umjetnosti (Odjel grafike) završava u Zagrebu 1970. godine.

Na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu studirala je od 1970. do 1975., na Grafičkom odsjeku. Diplomirala je u klasi prof. A. Kinerta 1975.

Poslijediplomski studij grafike pohađa kod prof. A. Kinerta.

Stipendist je Fonda «Moša Pijade» na Akademiji *Minerva* u Grönningenu (Nizozemska).

Godine 1986. boravi u Parizu u *Atelier 17* Stanleya Wiliama Haytera.

Jednogodišnja stipendija na Likovnoj akademiji u Pragu 1988., kod prof. Čepelaka.

Od 1972. godine izlaže na 40-tak skupnih izložbi.

Samostalne izložbe:

U Zagrebu: Salon galerije Karas (1983.), Kabinet grafike HAZU (1997.), Galerija Galženica (1998.); u Ankari: Galerija Cankaya Belediyesi (1999.).

Od 1985. godine sudjeluje na međunarodnim grafičkim bijenalima u Ljubljani, Lublinu (Poljska), Banskjoj Bistrici (ondašnji ČSSR), Udinama (Italija), Györu (Mađarska), Bitoli (Makedonija), Kyotu (Japan).

Objavila je 15 grafičkih mapa.

1994. godine izvodi Križni put s raspelom (keramika) u crkvi sv. Josipa Radnika u Ostrošincima kraj Našica. 1995. godine Križni put u kapeli sv. Mihovila u Zagrebu (terakota).

Od 1976. radi kao nastavnik:

Obrazovni centar za unutrašnje poslove - *Povijest umjetnosti, Likovna kultura, Vježbe zapažanja* (1976. – 1993.),

Škola primijenjenih umjetnosti i dizajna - *Grafičke tehnike* (1993. -1999.),

Od 1999. nastava predmeta *Grafika* studentima slikarstva i kiparstva na ALU.

Grafički dizajn:

Propagandni materijal Zagrebačke filharmonije za sezonu 2000/2001.,
Grafička rješenja petnaest hrvatskih poštanskih maraka.

Od 1997. godine član je California Society of Printmakers, Emeryville, CA, US.

Priredila je priručnik *Grafičke tehnike*.

1997. izlazi monografija: Luko Paljetak, *Nevenka Arbanas* (Biblioteka «Prizma», Knjiga 31)
u izdanju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Za dostignuća u umjetničkom radu 1996. odlikovana je Redom Danice hrvatske s
ikom Marka Marulića.

Samostalne izložbe u zadnjih pet godina:

2000. Rijeka, Galerija Juraj Klović

2001. Novo Mesto, Galerija Krka

2002. Zagreb, Galerija Šovagović

2003. Zagreb, Nacionalna i sveučilišna knjižnica

Zagreb, Galerija Forum

Prague, Gallery Art Factory

2004. Osijek, Galerija likovnih umjetnosti

2005. Mulhouse, Bibliotheque-mediathèque (Francuska)

Datum zadnjeg izbora u znanstveno-nastavno zvanje: 16. travnja 2002. godine.

Izv. prof. MARCEL BAČIĆ, rođen 1948. u Zagrebu, slikar je, dizajner i teoretičar, te izvanredni profesor Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu.

Završio je gimnaziju i srednju muzičku školu (1967.), a potom diplomirao na Grafičkom odsjeku ALU u klasi prof. Marijana Detonija (1971.).

Bio je slobodni umjetnik i publicist, predavač na Filozofskom i Arhitektonskom fakultetu te na Muzičkoj i Dramskoj akademiji, a od 1999. docent je na ALU. Od 1999. do 2003. na dužnosti je prodekana za nastavu, od 2003. šef je Katedre za teorijske predmete.

Priredio je pet samostalnih izložaba, sudjelovao na šezdesetak kolektivnih i revijalnih izložbi u zemlji i inozemstvu, te oblikovao brojne plakate, knjige i časopise.

Bavi se temeljnim pitanjima likovnih umjetnosti; metodskim, historijskim i estetskim problemima, te posebno odnosom likovnih umjetnosti s muzikom, književnošću, filozofijom i znanostima.

Vanjski je suradnik Instituta za povijest umjetnosti i predsjednik Hrvatskog glazbenog zavoda.

Knjige:

Likovna umetnost (s Jadrankom Damjanov i Dubravkom Jandom), Novi Sad, 1975. Više izdanja na srpskom, mađarskom, slovačkom i rusinskom jeziku.

Uvod u likovno mišljenje (s Jasenkom Mirenić-Bačić), Zagreb 1994., drugo izdanje 1996., treće prerađeno i prošireno izdanje pod naslovom

Likovno mišljenje, Zagreb, 2004.

Syjetlorezi Milice Borojević (sa Zvonimirom Mrkonjićem i Jasenkom Mirenić-Bačić), Zagreb, 1994.

Carmina figurata. Likovno čitanje muzike, Zagreb, 2004.

Priredio i popratne studije napisao za zbirke:

Duh apstrakcije (Worringer i Kandinski; studija pod naslovom *Etimologija apstrakcije*, str. 241-265.), Zagreb, 1999.

Katedrala. Mjera i svjetlost (Ackermann, Sedlmayr, von Simson, Panofsky; studija *Coincidentia oppositorum*, str. 337-372.), Zagreb, 2003.

Važniji eseji, studije i znanstveni radovi:

Klangraum-Raumklang, International Review of the Aesthetics and Sociology of Music 11/2, 1980.

Nacrt analogije auditivnog i vizualnog, Pitanja 1/2, 1980.

Visual Language and Education, Kultúra és kösöség 80/6, Budimpešta 1980. (s J. Damjanov i D. Jandom)

Original, Život umjetosti 33/34, 1983.

Barok iz hrvatskog ugla, Unescov glasnik, rujan 1987.

Die Zauberflöte, Der kroatische Essay der achtziger Jahre, 1991.

The Birth of Perspective from the Spirit of Music (u zborniku radova sa znanstvenog simpozija *Perspective*), Budimpešta, 2000., str. 251-260.

Ime: Realizam, Radovi Instituta za povijest umjetnosti (?)

Više od 300 višesatnih radio-emisija na temu odnosa muzike i likovnih umjetnosti, književnosti, filozofije, znanosti.

Sudjelovanja na znanstvenim simpozijima.

Javna predavanja.

Red. prof. ANTUN BIČANIĆ rođen je 1939. u Zagrebu.

1952. - 1957. pohađa i završava Školu primijenjenih umjetnosti u Zagrebu na Grafičkom odsjeku.

1957. - 1962. Studira i diplomira na Grafičkom odsjeku Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu.

1964. - 1965. Radi honorarno kao stručni suradnik na Grafičkom odsjeku ALU u Zagrebu, a od 1965. u stalnom je radnom odnosu.

1976. - 1978. Na Akademiji pohađa poslijediplomski studij grafike i stječe naziv: specijalista za područje grafičkih izraza (diplomirao s grafičkom mapom i teorijskim radom o grafičkim tehnikama).

Izlaže u zemlji i inozemstvu (Hrvatska, Italija, Njemačka). Zadnjih godina je ponajviše zaokupljen pedagoškim radom. Piše o grafičkim tehnikama.

1996. postaje redovitim profesorom.
Nekoliko je puta bio šef Odsjeka i predstojnik Katedre.

1999. Suraduje u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje na Njemačko-hrvatskom općem rječniku, gdje obrađuje stručno nazivlje u grafičkoj struci.

1999. izabran je u trajno zvanje red. profesora.

Red. prof. FRANE PARO rođen je 5. travnja 1940. u Zagrebu. Diplomirao je grafiku na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu 1964. i magistrirao 1966. godine na tehnikama dubokog tiska u klasi prof. Marijana Detonija. Godine 1967. izabran je za asistenta na Grafičkom odsjeku Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu, gdje je danas redoviti profesor.

Izlaže od 1965. i dosad je priredio 36 samostalnih izložaba u zemlji i inozemstvu te sudjelovao na brojnim skupnim izložbama.

Izdao je tri grafičke mape (*Zvonjava sfera* – 13 linoreza, *Istria* – 15 linoreza, *Kapele samoborske* – 7 bakroreza) i 4 pjesničko-grafičke mape – s Jurom Kaštelanom dvije (14 aquatinti i bakroreza), te po jednu sa Stanislavom Petrovićem (8 višebojnih aquatinti) i Vladimirom Pernićem (12 aquatinti).

Paro je autor nekoliko knjiga (tekstova, ilustracija, likovne opreme knjiga): 1991. *Grafika – Marginalije o crno-bijelom*, Mladost, Zagreb; 1995. *Glagoljska početnica*, Benja, Rijeka; 1997. *Typographia glagolitica*, Matica hrvatska, Zagreb; 2002. *Grafički pojmovnik*, Akademija likovnih umjetnosti, Zagreb.

Autor je svečane zavjese Istarskog narodnog kazališta u Puli i dvaju glagoljskih fontova (*Misal i Breviar*).

ZADNJIH PET GODINA:

Samostalne izložbe:

- 2001. Vrbnik, Baćin dvor, *Četiri glasnika radosne vijesti*;
Novo Mesto, Dolenjski muzej;
- 2004. Zagreb, Galerija Kajkavskog spravišća;
Prag, Galerija Sv. Juraj.

Ostalo:

- 2000. Rekonstrukcija i postava renesanse tiskarske preše, Roč kraj Buzeta;
- 2002. *Grafički pojmovnik*, ALU, Zagreb;
- 2003. Rekonstrukcija i postava glagoljaške tiskare u Vrbniku – otok Krk;
Stupnjevi originaliteta u umjetničkoj grafici, Grafika br. 1, Zagreb, 42-45.
- 2004. *Ordo i proportio Dobričevićeva tiskarskog znaka. 12-14.*; *Umjetnikov otisak: A.A. 49-50; Izdanje za grafičke sladokusce*, 84-85., Grafika br. 2, Zagreb;
Nulta točka Gutenbergove galaksije, 66-67., Grafika br. 4, Zagreb;
Ars impressoria-scientia subtilissima u hrvatskoglagoljskom prvotisku – Misalu iz 1483.; *Glagoljica i hrvatski glagoljizam* (zbornik radova znanstvenog skupa), Zagreb: Staroslavenski institut i Krčka nadbiskupija, 678-694.

Posljednji izbor u znanstveno-nastavno zvanje:
6. travnja 1999., redoviti profesor (trajno zvanje)

Red. prof. IVICA ŠIŠKO rođen je 24. siječnja 1946. u Livnu. Završio je Školu primijenjene umjetnosti (Slikarski odsjek) 1965. u Sarajevu, u klasi prof. Mice Todorović. Na Akademiji likovnih umjetnosti (Grafički odsjek) u Zagrebu studira od 1969. do 1974., kad i diplomira. Suradnik Majstorske radionice Krste Hegedušića od 1974. do 1978. godine. Završio je poslijediplomski studij grafike na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu u klasi profesora Frana Baće.

Ivica Šiško izlaže od 1964. na brojnim samostalnim i stotinama kolektivnih izložbi u zemlji i inozemstvu. Dobitnik je 12 nagrada za grafiku i crtež. Objavio je 11 bibliofilskih grafičko-pjesničkih izdanja s uvažanim pjesnicima i književnicima.

Od 1986. asistent je na ALU u Zagrebu. Godine 1988. postaje docent, 1991. izvanredni profesor, a 1997. godine redoviti profesor.

U vlastitoj nakladi objavio je grafičke mape: 1974. *Pad* (bakropisi); 1976. *Skice* (bakropisi i aquatinte); 1984. *Zapisi iz Turopolja* sa stihovima Zlate Cundeković (bakropisi i aquatinte);

Hommage á A.T. Mimara (mezzotinte). U izdanju "Mladosti" objavljena je mapa *Moj grob – Ivan Goran Kovačić*, s predgovorom Marka Grčića.

U izdanju Zbirke Biškupić objavljene su Šiškovske bibliofilske knjige: 1977. *Danteomanija*, biblioteka "Iris", sv. 2., u 49 primjeraka (u tehnici bakropisa i aquatinte, s esejem Tonka Maroevića); 1978. *Contre la mort la flaque - Uza smrt lokva*, biblioteka "Arbor", sv. 4., u 57 primjeraka (u tehnici bakropisa i aquatinte, s pjesmama Jean-Louis Depierrisa); *Zimovnik*, biblioteka "Vid", sv. 2., u 37 primjeraka, (u tehnici bakropisa); 1979. mapa grafika *Teber* (6 listova u 23 primjerka, u tehnici bakropisa). Jedan je od osam autora grafičke mape bakropisa, aquatinte i suhe igle *Trag* u izdanju Zbirke Biškupić, a realizirane 1980. godine.

1987. izlazi monografija *Ivica Šiško*; autor teksta Jean- Louis Depierris.

1996. *Rajski vrt - Jardin d' Eden* (ciklus slika 1990. - 1997.); autor teksta Jean-Jacques Lévêque, Kontura, Zagreb.

Samostalne izložbe u zadnjih pet godina:

2000. Rijeka, Pomorski muzej, *Rajski vrt*

Stobreč, Art ljetovanje

Milna, Galerija "Cervantes"

2001. Mostar, Galerija „Alumini“

2002. Split, HAZU

Mali Barištof, (Kleinwarasdorf), Gradišće, Austrija

Zagreb, Muzej za umjetnost i obrt

2003. Zadar, Gradska loža

Dr. sc. VERA TURKOVIĆ (1951., Trebinje) izvanredna je profesorica na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, gdje predaje sociologiju kulture, sociologiju umjetnosti i estetiku. Trenutno obnaša funkciju prodekanice za nastavu na ALU, a na Sveučilištu u Zagrebu predsjednica je Povjerenstva za preustroj i razvoj sveučilišnih studija. Predsjednica je nevladine udruge Hrvatskog vijeća međunarodnog društva za obrazovanje putem umjetnosti InSEA (International Society for Education through Art) i članica ELIA (European League of Institutes of the Arts). Suradnica je na dva projekta: Tempus projekt *JEP Development of Quality Assurance System in Higher Education – QUASYS* i *Evaluacija nastavnih programa i razvoj modela curriculumuma za obavezno obrazovanje*, projekt pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa. Od 1997. bila je angažirana u radu ekspertnog tima na istraživanju prilika u likovnoj umjetnosti u Hrvatskoj.

Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirala je 1974. sociologiju i filozofiju (oba kao A predmet). Magistarski rad iz područja sociologije obranila je 1979. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a na istom je fakultetu 1992. godine doktorirala s temom *Socijalna uloga moderne umjetnosti u konfliktu prirode i društva (uloga Bauhauusa)*.

Od 1974. do 1986. godine radi na Klasičnoj gimnaziji u Zagrebu. Od 1986. do danas radi kao nastavnik na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu.

Uže područje njezinog interesa su sociologija umjetnosti, socijalna ekologija i sociologija obrazovanja, o čemu je objavila pedesetak radova i uredila knjigu *Vizualna kultura i likovno obrazovanje*.

Sudjelovala je u radu mnogih međunarodnih skupova u zemlji i svijetu, te održala predavanja u NewYorku, Stockholmu, Tallinu i Ljubljani. Drži predavanja na poslijediplomskim studijima Filozofskog fakulteta u Zagrebu i na Likovnoj Akademiji u Ljubljani.

POPIS OBJAVLJENIH RADOVA U ZADNJIH PET GODINA

Knjiga

Vera Turković, Radovan Ivančević (urednici i koautori), *Vizualna kultura i likovno obrazovanje*, 2001, Hrv. vijeće InSEA, Zagreb, 464 str.

Znanstveni radovi:

- *Destruktivnost u umjetnosti i ponašanju umjetnika 90.tih godina (20.st.)*, u zborniku radova *Znanost i društvene promjene*, 2000., str. 79-95.
- *Europski identitet i visoko obrazovanje*, Napredak 2/2002., str. 157-167.
- *Moć slike u obrazovanju*, u knjizi *Vizualna kultura i likovno obrazovanje*, 2001. str. 63-77.
- *Likovna umjetnost*, u *Hrvatska u 21. stoljeću – strategija kulturnog razvitka*, ur. Vjeran Katunarić, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, 2001., str. 70-72.
- *Processes of Integration and Disintegration in the European Arts*, časopis «Culturelink», Vol. 13, br.38, 2002., str. 133-140.
- *Dijalog prirode i kulture kroz likovnu umjetnost*, časopis »Socijalna ekologija«, Vol. 11, br.4, Zagreb, 2002., str.317-331.
- *Problemi nastave i nastavnika likovne kulture u hrvatskom obveznom obrazovanju*, u knjizi sažetaka *Nastava likovne kulture: recentni trenutak profesije*, INSEA 2002.

Stručni radovi:

- Turković, Čikeš, Vicković: *Međunarodna suradnja u visokom obrazovanju: Europski sistem prijenosa bodova (ECTS)*, Sveučilišni vjesnik / vol. XLVI, poseban broj, Zagreb, 2000., 81 str.
- *Obrazovanje putem umjetnosti*, Zrno 41-42, Zagreb, 2001., str.2-5.
- *Muzejsko galerijska pedagogija*, časopis «Kontura» br. 67/68, Zagreb, 2001., str. 121-122.
- *Umjetnost ne evoluirala*, Zarez 52/2001., Zagreb, str 28.
- *Manipulacija tamnom stranom prirode. Umjetnost s kakvom se ne želiomo poistovjetiti*, časopis «Kontura» br.70, Zagreb 2002., str.82-85.
- *Za ravnopravnost likovnog odgoja*, časopis «Kontura» br.71, Zagreb 2002., str.7-8.
- *Dynamics of the Transformation Process in Croatian Higher Education System Considering the Socio/Cultural/Economic Situation*, Book of abstracts *Towards the European University Networks – trends and Challenges in Higher Education*, 2. Croatian-Austrian Science Days, Zagreb, 2002, str.35-36.
- *The Status of Educational Reform in Croatia*, Final Report of the Regional Seminar *Drafting New Curricula in South-East Europe*, Bohinj, 2002.
- *Challenges of the Bologna process in Europe: Croatian Perspective*, Books of Abstracts, Varazdin, 2003.
- *Dynamics of the Development of Quality Assurance System in Higher Education Considering the Socio-economic Situation in Croatia*, QUASYS workshop, Split, 2002., str 12-15.

- *Implementation Dynamics of the Bologna objectives at the University of Zagreb*, QUASYS workshop, Dubrovnik 2003. str. 126-128.
- Vera Turkovic (Member of Advisory Editorial), *University of Zagreb*, International Student Guide, Zagreb, 2003., str. 1-120.
- *Bologna Process at the University of Zagreb: New Study Scheme*, University Report for Institutional evaluation by the Salzburg seminar, Zagreb, 2004, str 24-26.